

วารสาร ส่งเสริมการเกษตร

ปีที่ 56 | ฉบับที่ 310 | พฤษภาคม - มิถุนายน 2566

ISSN : 1685-8050

พระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ และวันเกษตรกร ประจำปี 2566

สริมงคลแห่งพืชพันธุ์ธัญญาหาร สร้างขวัญกำลังใจเกษตรกรทั่วประเทศ

4 เกษตร Next Gen

"PK CHOCOLATE"

แหล่งเรียนรู้การปลูกโกโก้ครบวงจร

ศูนย์บ่มเพาะเกษตรกรรุ่นใหม่ จังหวัดชลบุรี

9 เกษตร BCG

BCG Value Chain มันสำปะหลัง

อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี

30 เกษตร Field trip

วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวท่าตอมหาราช

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ต้นแบบบริหารจัดการทรัพยากรชุมชน

พัฒนาสู่แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรยั่งยืน

ติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหว
และองค์ความรู้ด้านการเกษตร
กรมส่งเสริมการเกษตร ผ่านช่องทางต่าง ๆ ได้ที่

กรมส่งเสริมการเกษตร

ศูนย์ข่าวกรมส่งเสริมการเกษตร
<http://doanews.doae.go.th>

www.am1386.com
คลื่น A.M.1386

www.doae.go.th/คลังความรู้

library.doae.go.th

สืบค้นและดาวน์โหลดสื่อส่งเสริมการเกษตร
www.doae.go.th/คลังความรู้

เชิญชวน เกษตรกรแจ้งขึ้นทะเบียน และปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรให้เป็นปัจจุบัน

เมื่อเกษตรกรทำการเพาะปลูกแล้ว 15 วัน ให้แจ้งขึ้นทะเบียนเกษตรกร หากเป็นไม้ผลไม่ยืนต้น ให้แจ้งปรับปรุงข้อมูลทุกปี ให้เป็นปัจจุบันเพื่อเป็นการยืนยันตัวตน สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร รวมถึงเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยพิบัติด้านพืชและสนับสนุนโครงการมาตรการภาครัฐต่าง ๆ

ช่องทางเลือก สำหรับการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร

1. ยื่นแบบ ทบค.01 ได้ที่

- (1) สำนักงานเกษตรอำเภอ หรือ จุดนัดหมายที่สำนักงานเกษตรอำเภอนั้น ๆ กำหนด
- (2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ร่วมเป็นหน่วยสนับสนุน (เกษตรกรรายเดิม แปลงเดิม)
- (3) ผ่านผู้นำชุมชน หรือ ตัวแทนอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

2. เกษตรกรดำเนินการด้วยตนเอง

- (1) ผ่าน Farmbook Application (เกษตรกรรายเดิม แปลงเดิม)
- (2) ผ่าน e - Form ที่ www.efarmer.doae.go.th (เกษตรกรรายใหม่)

ดาวน์โหลด
Farmbook Application
ได้ที่

Available on the
App Store

ANDROID APP ON
Google play

สารบัญ

CONTENTS

ปีที่ 56 | ฉบับที่ 310 | พฤษภาคม-มิถุนายน 2566

- 02 เกษตรขยายผล**
โครงการพัฒนาตามศักยภาพของพื้นที่ ต้นแบบเกษตรผสมผสานสร้างรายได้ เชื่อมโยงเครือข่าย สร้างความเข้มแข็งในชุมชน
- 04 เกษตร Next Gen**
“PK CHOCOLATE” แหล่งเรียนรู้การปลูกโกโก้ครบวงจร ศูนย์บ่มเพาะเกษตรกรรุ่นใหม่ จังหวัดชลบุรี
- 07 เกษตร BCG**
BCG Value Chain มั่นสำหรับหลัง อำเภอรังม่วง จังหวัดสระบุรี
- 10 เกษตรอัจฉริยะ**
พัฒนาคุณภาพกระบวนการผลิตทางการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม โครงการ 1 อำเภอ 1 แปลงเกษตรอัจฉริยะ
- 13 เรื่องจากปก**
พระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ และวันเกษตรกร ประจำปี 2566 สิริมงคลแห่งพืชพันธุ์ธัญญาหาร สร้างขวัญกำลังใจเกษตรกรทั่วประเทศ
- 18 เกษตรเพิ่มมูลค่า**
วิสาหกิจชุมชนผลิตแป้งข้าวชาวดอกมะลิ 105 พัฒนาผลิตภัณฑ์แป้งจากปลายข้าวหอมมะลิ คงคุณค่าเอกลักษณ์ข้าวหอมไทย
- 20 ชายคา DOAE**
เกษตรรอบทิศ
  - เกลือหวานปัตตานี มรดกแห่งภูมิปัญญาเอกลักษณ์เดียวในคาบสมุทรมลายู
  - ลำไยเบ็ญจเขี้ยวป่าเล่า ลำไย GI แห่งเมืองลำพูน
- 26 สารเกษตร**
น้ำผึ้งแท้ หรือน้ำผึ้งปลอม รู้ผลได้แม่นยำ ด้วยการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำผึ้ง
- 28 เกษตร Digital**
การบูรณาการฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและการให้บริการแก่เกษตรกร
- 30 เกษตร Field trip**
วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวท่าตอมหาราช ตำบลท่าตอ อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ต้นแบบบริหารจัดการทรัพยากรชุมชน พัฒนาสู่แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรยอดนิยม
- ในปกหลัง**
จับตาดักยเกษตร
เตือนการระบาดของโรคลำต้นเน่าปาล์ม น้ำมันและโรคไหม้ข้าว

บอกกล่าวเล่าสืบ

วัตถุประสงค์ :

เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการเกษตรและเป็นสื่อกลางในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งอุดมการณ์ในการทำงานเพื่อเกษตรกรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทุกระดับ

ที่ปรึกษา :

นายเข้มแข็ง ยุติธรรมดำรง
อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
นางอัญชลี สุวจิตตานนท์
รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร ด้านบริหาร
นายรพีทัศน์ อุ่นจิตตพันธ์
รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร ด้านส่งเสริมการผลิต
นายครองศักดิ์ สงรักษา
รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร ด้านถ่ายทอดเทคโนโลยี
นายเกษ อดตมะเวทิน
รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร ด้านพัฒนาเกษตรกร
นางอมรทิพย์ ภิรมย์บุรณ์
ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี

อำนวยการ :

นางสาวพนิดา ธรรมสุรักษ์
ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาสื่อส่งเสริมการเกษตร

บรรณาธิการ :

นางสาวอำไพพงษ์ เกาะเทียน

ผู้ช่วยบรรณาธิการ :

นายวรรณวิทย์ เฉลยผล
นางสาวสมิทธิณี ชาวศรี

กองบรรณาธิการ :

นายสุรนนท์ หล้าริ้ว
นายพศุตม์พงศ์ ชัยวงศ์
นายณัฐพิสิษฐ์ จารุพงศ์
นางสาวสรญา เทียงสุข
นางสาวชนกชนม์ ชิมงาม

จัดทำโดย :

กลุ่มพัฒนาสื่อส่งเสริมการเกษตร
สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี
กรมส่งเสริมการเกษตร
โทรศัพท์ 0 2579 9546
E-mail : agrimedia1.3@gmail.com

พิมพ์ที่ :

ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด

ก้าวเข้าสู่เดือนพฤษภาคม ถือเป็นก้าวเข้าสู่ฤดูฝนอย่างเป็นทางการของประเทศไทย ตามที่กรมอุตุนิยมวิทยาได้ประกาศ ประเทศไทยสิ้นสุดฤดูร้อนและจะเริ่มเข้าสู่ฤดูฝนปี 2566 ในวันที่ 22 พฤษภาคม เป็นต้นไป นอกจากนี้ในช่วงเดือนพฤษภาคมของทุกปีจะมีการจัดพระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ อันเป็นพิธีการที่กระทำขึ้นเพื่อความเป็นสิริมงคล ส่งเสริมบำรุงขวัญเกษตรกรเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการเพาะปลูก โดยสามารถติดตามรายละเอียดเกี่ยวกับพระราชพิธีที่มีมาแต่โบราณ อันทรงคุณค่าและมีความหมายโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อผู้ประกอบการเกษตรได้จากคอลัมน์เรื่องจากปก ซึ่งฉบับนี้มีความพิเศษตรงที่นำเสนอเรื่องราวอันงดงามของพระราชพิธีอย่างครบถ้วน

ทั้งนี้ ในแต่ละปีกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จะจัดให้มีการคัดเลือกผลงานของเกษตรกรสถาบันเกษตรกร สหกรณ์ดีเด่น และปราชญ์เกษตรกรของแผ่นดิน เพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติ พร้อมทั้งเผยแพร่ผลงานให้สาธารณชนทั่วไปได้รู้จักและยึดถือเป็นแบบอย่าง โดยผู้ได้รับการคัดเลือกจะเข้ารับพระราชทานโล่รางวัล ในงานพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ณ มณฑลพิธีท้องสนามหลวง สำหรับปี พ.ศ. 2566 จะตรงกับวันพุธที่ 17 พฤษภาคม 2566 กรมส่งเสริมการเกษตร จึงขอแสดงความยินดีกับเกษตรกร สถาบันเกษตรกร สหกรณ์ดีเด่นแห่งชาติ และปราชญ์เกษตรกรของแผ่นดิน ประจำปี พ.ศ. 2566 ทุกท่าน โดยกรมส่งเสริมการเกษตรได้รับมอบหมายให้ดำเนินการคัดเลือก จำนวน 8 สาขา ซึ่งมีผลงานดีเด่น ดังนี้

1. นายจักรินทร์ โพธิ์พรม เกษตรดีเด่นสาขาอาชีพทำสวน ประจำปี พ.ศ. 2566 จังหวัดอุดรธานี เปลี่ยนจากอาชีพรับจ้างในกรุงเทพฯ มาทำสวนกล้วยหอมทอง โดยใช้เทคโนโลยีจนได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ ได้รับการรับรอง GAP และ GMP ต่อยอดเป็นวิสาหกิจชุมชนเพื่อผลิตกล้วยหอมคุณภาพส่งขายทั้งในประเทศและต่างประเทศ

2. นายชาญชัย ธนะกมลประดิษฐ์ เกษตรกรดีเด่นสาขาอาชีพทำไร่ ประจำปี พ.ศ. 2566 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ริเริ่มจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรทำไร่สับปะรดแฟร์เทรด จนขยายผลเป็นแปลงใหญ่สับปะรดแฟร์เทรด ผลิตสับปะรดผลสดพันธุ์ MD2 ได้รับการรับรอง GAP เพื่อส่งออกโดยยึดหลักตลาดนำการผลิต และมีการวิเคราะห์ดิน เพื่อลดต้นทุนการใช้ปุ๋ย

3. นางสาวพนมรัตน์ รักเหล็ก เกษตรกรดีเด่นสาขาอาชีพไร่นาสวนผสม ประจำปี พ.ศ. 2566 จังหวัดสุราษฎร์ธานี จัดระบบการปลูกพืชแบบผสมผสาน สอดคล้องกับ BCG Model แปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า และจำหน่ายดินปลูกผ่านช่องทางตลาดแบบออนไลน์ผ่านแพลตฟอร์ม “พนมรัตน์ฟาร์มเกษตร”

4. นางสาวสถาพร ตะวันขึ้น บุคคลทางการเกษตรดีเด่นประเภทที่ปรึกษากลุ่มยุวเกษตรกร ประจำปี พ.ศ. 2566 จังหวัดสมุทรสงคราม ร่วมพัฒนาศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนเพื่อแก้ปัญหาการทำแปลงปลูกผักในโรงเรียนวัดแก่งจันทร์ จนได้รับการประเมินระดับดี 4 ดาวของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และเป็นแหล่งศึกษาดูงานให้แก่ผู้สนใจ

5. นางสาวจิราพัชร คุ่มกุดขมื่น บุคคลทางการเกษตรดีเด่นประเภทสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร ประจำปี พ.ศ. 2566 จังหวัดชัยภูมิ สมัยครใจเข้าร่วมกิจกรรมชุมนุมกลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนโนนกอภิวิทยา เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะด้านการเกษตร รวมถึงกระบวนการทำงานของกลุ่มยุวเกษตรกร ช่วยสร้างประสบการณ์และสร้างรายได้ให้ครอบครัวระหว่างเรียนได้

6. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านนาเอก สถาบันเกษตรกรดีเด่นประเภทกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ประจำปี พ.ศ. 2566 จังหวัดนครราชสีมา แก้ไขปัญหารายได้ไม่เพียงพอจากรายได้จากราคายางพาราตกต่ำ โดยนำ “ลูกหยีแห้งเทือกเขาบูโด” ผลไม้เอกลักษณ์ประจำถิ่นของชุมชนมาผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการแปรรูป และพัฒนาต่อยอดจนผลิตภัณฑ์มีความหลากหลาย ได้มาตรฐาน ตอบโจทย์ผู้บริโภค กลายเป็นสินค้าเด่นที่สร้างรายได้ให้กับสมาชิกและคนในชุมชน ภายใต้ชื่อ “ลูกหยีบูโด”

7. กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนโนนกอภิวิทยา จังหวัดชัยภูมิ สถาบันเกษตรกรดีเด่นประเภทกลุ่มยุวเกษตรกร ประจำปี พ.ศ. 2566 ยกย่องคุณภาพการผลิตพืชมาตรฐาน GAP และทำ Business Matching จับคู่ธุรกิจสินค้าของกลุ่มยุวเกษตรกรกับร้านอาหารของโรงเรียนจำหน่ายผลผลิตโดยตรงให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง และผ่านช่องทางตลาดออนไลน์ Fanpage ของกลุ่มยุวเกษตรกร

8. วิสาหกิจชุมชนศูนย์ข้าวชุมชนตำบลโรมะขาม จังหวัดเพชรบุรี สถาบันเกษตรกรดีเด่นประเภทวิสาหกิจชุมชน ประจำปี พ.ศ. 2566 เป็นศูนย์กลางการผลิตและการกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ตีไปสู่วานา รวบรวมผลผลิต/แปรรูป เพื่อจำหน่ายภายใต้แบรนด์ “เพชรบริบท” รวมทั้งเป็นจุดสาธิตการถ่ายทอดเทคโนโลยีผลิตข้าว ได้รับมาตรฐานการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว GAP Seed

กองบรรณาธิการ

มิถุนายน 2566

อ่านวารสารส่งเสริมการเกษตรออนไลน์ได้ที่

เรียบเรียง-ภาพ : กลุ่มพัฒนาพื้นที่พิเศษ กองส่งเสริมโครงการพระราชดำริ การจัดการพื้นที่และวิศวกรรมเกษตร

โครงการพัฒนาตามศักยภาพของพื้นที่ ต้นแบบเกษตรผสมผสาน สร้างรายได้ เชื่อมโยงเครือข่าย สร้างความเข้มแข็งในชุมชน

โครงการพัฒนาตามศักยภาพของพื้นที่ กิจกรรมส่งเสริมการกำแปลงต้นแบบเกษตรผสมผสาน เสริมสร้าง ความมั่นคงทางอาหาร มุ่งเน้นให้มีแปลงต้นแบบเกษตรผสมผสานครอบคลุมทุกตำบลภายใต้พื้นที่รับผิดชอบของโครงการฯ ประกอบด้วย จังหวัดนราธิวาส ปัตตานี ยะลา และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา (อำเภอเทพา นาทวี จะนะ และอำเภอบางบาล) รวมทั้งสิ้น 282 ตำบล โดยการส่งเสริมการกำแปลงต้นแบบเกษตรผสมผสาน เสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร จะดำเนินการต่อเนื่อง 3 ปี (พ.ศ. 2563 – 2565) เพื่อพัฒนาเกษตรผสมผสานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มุ่งหวังให้เกษตรกรสามารถทำการเกษตรและเกิดรายได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน เป็นต้นแบบการทำการเกษตรให้กับเกษตรกรรายอื่น ๆ ในพื้นที่ มีพืชอาหารไว้บริโภคในชุมชน

ความสำเร็จของเกษตรกรต้นแบบเกษตรผสมผสาน อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี ที่เข้าร่วมโครงการฯ

นายชูเกียรติ สาแลมะ หมู่ที่ 4 ตำบลเขาตุม อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี เกษตรกรต้นแบบเกษตรผสมผสาน ที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาตามศักยภาพของพื้นที่ (หรือเดิมในปี 2563 ชื่อ โครงการส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรในจังหวัดชายแดนภาคใต้) กิจกรรมส่งเสริมการกำแปลงต้นแบบเกษตรผสมผสาน เสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร ปีที่ 1 ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ได้ปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเชิงเดี่ยว ยางพารา หันมาทำเกษตรแบบผสมผสาน โดยเน้นปลูกพืชเป็นหลัก

■ จุดเด่นของแปลง คือ พืชปลอดสารเคมี มีการปลูกพืชผักสวนครัว ไม้ผลไม่ยืนต้นร่วมกับการเลี้ยงไก่ดำ

■ ผลความสำเร็จ คือ เกษตรกรสามารถสร้างรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรวันละ 1,000 – 2,000 บาท หรือเฉลี่ยเดือนละ 45,000 บาท โดยมีพ่อค้า/แม่ค้า มารับซื้อผลผลิตจากแปลงของเกษตรกรโดยตรง และจำหน่ายผลผลิตให้แก่โรงเรียน และโรงพยาบาลในพื้นที่ เกษตรกรไม่ได้หวังเพียงสร้างรายได้ แต่ยังมีจิตใจเอื้อเฟื้อแบ่งปันผลผลิตจากแปลงเกษตรของตนเองให้แก่เพื่อนบ้านในชุมชนในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เพื่อที่จะให้เพื่อนบ้านมีพืชอาหารไว้รับประทานในช่วงที่ต้องกักตัวอยู่บ้านและช่วยแบ่งเบาค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

จุดเปลี่ยนสำคัญที่หันมาทำเกษตรแบบผสมผสาน

คือ ปัญหายางพาราตกต่ำ พื้นที่ปลูกยางพาราอยู่ห่างไกลคนละอำเภอกับบ้านพักอาศัย ต้องเดินทางไปกรีดยางช่วงเช้ามืด ประกอบกับสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ต้องกักตัวอยู่บ้าน จึงทำให้สนใจเริ่มปลูกพืชไว้รับประทานในครัวเรือน และจากความชื่นชอบการทำเกษตร นายชูเกียรติ สาแลมะ จึงปลูกมากขึ้นจนสามารถแบ่งปันเพื่อนบ้าน และนำไปสู่การจำหน่าย ตลาดแรกเริ่มที่นำผลผลิตไปจำหน่ายคือ ตลาดภายในชุมชน และได้รับการติดต่อซื้อผลผลิตทางการเกษตรจากพ่อค้าแม่ค้าในพื้นที่ รวมทั้งได้รับการติดต่อให้นำผลผลิตมาจำหน่ายแก่โรงเรียนและโรงพยาบาล

สร้างเครือข่าย สร้างรายได้ สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

เนื่องจากผลผลิตทางการเกษตรของนายชูเกียรติ สาแลมะ ที่มีการปลูกแบบปลอดสารเคมี ได้รับความสนใจและมียอดการสั่งซื้อเข้ามาเป็นจำนวนมาก ทำให้ผลผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการ นายชูเกียรติ สาแลมะ จึงได้ชักชวนญาติ พี่น้อง และเพื่อนบ้าน ให้มาร่วมกันปลูกพืชผักปลอดสารเคมี โดยใช้เวลาร่วมจากการกรีดยางมาปลูกพืชผัก ทำการเกษตรแบบผสมผสาน โดยมีแนวคิดในการเชิญชวน คือ การปลูกผักนั้นสามารถรับประทานและเก็บผลผลิตจำหน่ายได้ทุกวัน มีรายได้เข้ามาในทุกวัน ไม่ว่าจะฝนตกหรือแดดออกก็ยังสามารถสร้างรายได้ โดยเกษตรกรเครือข่ายสามารถนำผลผลิตไปจำหน่ายด้วยตนเอง หรือนำผลผลิตมารวมกับผลผลิตของนายชูเกียรติเพื่อจำหน่ายร่วมกันได้

1 เครือข่ายคนที่ 1 นายสุธีร์ วิลาทอง อาศัยอยู่ใกล้มหาวิทยาลัยฟาฏอนี (สถาบันอุดมศึกษาเอกชนอิสลามแห่งแรก ในประเทศไทย)

เดิมมีอาชีพจำหน่ายผลไม้สดตามหมู่บ้าน ช่วงสถานการณ์โควิดทำให้ยอดการจำหน่ายลดลง ได้รู้จักกับนายชูเกียรติ ที่ร้านกาแฟในชุมชนและมีการแลกเปลี่ยนแนวคิดในการทำการเกษตรร่วมกัน โดยมีความคิดเห็นที่ตรงกัน คือ การปลูกพืชปลอดภัย จึงได้รับการชักชวนให้มาทำการเกษตร เพื่อเกิดรายได้ในทุกวัน เกิดประโยชน์แก่ตนเองและชุมชน นายสุธีร์ได้เริ่มหันมาทำการเกษตร โดยใช้พื้นที่ในมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ทำเกษตรและเป็นแปลงเรียนรู้ให้แก่นักศึกษา

พืชที่ปลูก เช่น แตงโม พริกข้าว เสาวรส กล้วยนางยา มะเขือ โหระพา มะพร้าว มะนาว พริก มีการแลกเปลี่ยนพันธุ์พืชบางชนิด และแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการปลูกพืช นำผลผลิตที่ได้ไปจำหน่ายร่วมกับนายชูเกียรติ มีรายได้เฉลี่ย 6,000 บาทต่อเดือน และลดต้นทุนการผลิตได้ประมาณ 30,000 บาทต่อปี หากมีผลผลิตเหลือก็นำไปแจกจ่ายชาวบ้าน หรือแลกเปลี่ยนผลผลิตซึ่งกันและกัน นายสุธีร์มีความคิดเห็นในการทำการเกษตรว่า “ทำเหนื่อยมาก แต่เมื่อได้กินคือสุขมาก มีเวลาส่วนตัว และมีผักปลอดภัยกินทุกวัน”

2 เครือข่ายคนที่ 2 นายสอและ ตือราชอ หมู่ที่ 3 ตำบลเขาตม อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี

เดิมมีอาชีพกรีดยาง ซึ่งกรีดยได้แค่ช่วงหน้าแล้ง หากฝนตกก็ไม่มีรายได้ ปัจจุบันได้ไถ่ถอนยางพาราและปลูกใหม่ (อายุได้ 2 ปี) ได้รับการชักชวนให้ทำการเกษตรจากนายชูเกียรติ จึงมีความคิดที่จะลองทำดู เนื่องจากมีเวลาร่วมที่ไม่ได้ไปกรีดยาง

พืชที่ปลูก เช่น ถั่วฝักยาว แตงกวา เห็ดฟาง มันสำปะหลัง กล้วย ตะไคร้ พริก มะเขือ ซึ่งนำผลผลิตที่ได้ไปจำหน่ายที่ตลาดสดเช้าในตัวเมืองยะลา หากมีผลผลิตเหลือก็นำไปแลกเปลี่ยนกับชาวบ้าน มีรายได้จากการทำเกษตร 40,000 - 50,000 บาทต่อปี นายสอและมีความคิดเห็นในการทำการเกษตรว่า “การทำเกษตรเหนื่อย แต่มีความสุข เป็นงานอิสระ มีเวลาอยู่กับครอบครัว”

เกษตรกรเครือข่ายมีตัวอย่างการทำการเกษตรแบบผสมผสานจากการได้แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ได้เรียนรู้ และเห็นตัวอย่างจริงจากแปลงเกษตรผสมผสานของนายชูเกียรติ สาแลมะ จนเกิดแรงบันดาลใจ เกิดความสนใจ และหันมาทำการเกษตรแบบผสมผสานทำให้เกษตรกรเครือข่ายมีรายได้เพิ่มขึ้นได้อย่างยั่งยืน ☑

เรียบเรียง : พิระยุทธ แก้วอิศวร กองพัฒนาเกษตรกร
ข้อมูล-ภาพ : PKChocolate, สำนักงานเกษตรอำเภอหนองใหญ่, สำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี
และกองพัฒนาเกษตรกร

"PK CHOCOLATE" แหล่งเรียนรู้การปลูกโกโก้ครบวงจร ศูนย์บ่มเพาะเกษตรกรรุ่นใหม่ จังหวัดชลบุรี

กรมส่งเสริมการเกษตรมีแนวทางในการสนับสนุน และส่งเสริมเกษตรกร โดยการสร้างความเข้มแข็ง ให้กลุ่ม Young Smart Farmer โดยการจัดตั้งเป็นศูนย์บ่มเพาะเกษตรกรรุ่นใหม่ เพื่อให้ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลาง การประสาน การทำงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน อีกทั้งยังต้องการที่จะพัฒนาศูนย์บ่มเพาะเกษตรกรรุ่นใหม่ ให้เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ด้านการเกษตร เพื่อสร้างโอกาสให้กับเกษตรกรรุ่นใหม่ และผู้ที่มีความสนใจ ในด้านการเกษตร สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากศูนย์ ไปประยุกต์ใช้ในกิจกรรมด้านการเกษตรสามารถพัฒนา ต่อยอดสู่การเป็นผู้ประกอบการเกษตรได้ในอนาคต

PK Chocolate

กว่าจะมาเป็น PK CHOCOLATE ศูนย์บ่มเพาะเกษตรกรรุ่นใหม่ ต้นแบบการปลูกโกโก้ในสวนยางพารา

คุณสุพักร์ ตันวิเศษ หรือ เก่ง Young Smart Farmer ปี 2563 และเป็นเจ้าของ PK CHOCOLATE ศูนย์บ่มเพาะเกษตรกรรุ่นใหม่ อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี ได้เล่าถึงที่มาว่า ก่อนจะมาเป็นสวนโกโก้ครบวงจรที่ปลูกในปัจจุบันนั้น เดิมเป็นสวนยางพารามาก่อน เนื่องจากทางคุณพ่อและคุณแม่ประกอบอาชีพเกษตรกรทำสวนยางพาราเมื่อตนเองได้ลาออกจากงานบริษัทเอกชนและกลับบ้านมาทำสวนยางพารา ประกอบกับมีโอกาสเดินทางไปท่องเที่ยวเกี่ยวกับครอบครัวและได้เห็นสวนโกโก้ในจังหวัดจันทบุรี ทำให้เกิดความสนใจและคิดว่าต้นโกโก้สามารถนำมาปลูกที่สวนเพื่อต่อยอดสร้างรายได้ให้กับตนเอง ดังนั้นจึงได้ตัดสินใจนำโกโก้มาปลูกในสวนยางพารา โดยการทดลองในรูปแบบไม้แซมยาง ซึ่งการปลูกโกโก้ในปีแรกประสบปัญหาเนื่องจากปลูกปริมาณมากเกินไปทำให้การดูแลไม่ทั่วถึงทั้งสวน ส่งผลให้เสียผลผลิตไปค่อนข้างสูง ในปีต่อมาจึงได้ศึกษาวิธีการปลูกโกโก้อย่างจริงจังและเริ่มปลูกใหม่โดยเน้นการปลูกเชิงคุณภาพซึ่งมีจำนวนไม่มากแต่ให้ผลผลิตดีขึ้นโดยปลูกโกโก้มาแล้วเป็นระยะเวลามากกว่า 5 ปี และแปรรูปโกโก้มาเป็นระยะเวลาประมาณ 3 ปี รวมทั้งได้พัฒนาผลผลิตจากโกโก้ต่อยอดเป็นสินค้านวัตกรรมเพิ่มมูลค่าสร้างรายได้ จนประสบความสำเร็จสามารถจัดตั้งเป็น PK CHOCOLATE ศูนย์บ่มเพาะเกษตรกรรุ่นใหม่ ให้ความรู้แก่เกษตรกรและบุคคลทั่วไปที่สนใจ

คุณสุพักร์ ตันวิเศษ (เก่ง)

แหล่งเรียนรู้การปลูก แปรรูป ต่อยอดผลิตภัณฑ์โกโก้ ครบวงจร

ศูนย์บ่มเพาะเกษตรกรรุ่นใหม่แห่งนี้เป็นที่สนใจว่า “PK CHOCOLATE เราปลูก... เราแปรรูป...เราทำการตลาด” โดยปลูกโกโก้หลากหลายสายพันธุ์ซึ่งในแต่ละสายพันธุ์มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ลูกผสมชมพู นอกจากนี้ ยังทดลองปลูกสายพันธุ์ต้นกล้าโกโก้แบบเสียบยอดและทาบกิ่ง เพื่อทดสอบคุณภาพแต่ละสายพันธุ์ว่ามีคุณภาพเหมาะสมและปริมาณการให้ผลผลิตต่อปีจำนวนเท่าใด รวมทั้งยังมีแปลงโกโก้ต้นแบบสาธิตจำนวน 2 ไร่ เพื่อเป็นต้นแบบการปลูกและดูแลโกโก้เบื้องต้นให้แก่เกษตรกรผู้สนใจ และเปิดสอนการแปรรูปโกโก้เป็นช็อกโกแลตคุณภาพ เพื่อนำไปต่อยอดผลิตภัณฑ์ที่ทำจากโกโก้รูปแบบต่าง ๆ

หลักสูตรที่ PK CHOCOLATE ศูนย์บ่มเพาะเกษตรกรรุ่นใหม่ จังหวัดชลบุรี เปิดสอนในปัจจุบัน

มีหลักสูตรการอบรมที่เน้นเนื้อหาสาระและความรู้ เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโกโก้ทุกขั้นตอน โดยการอบรมนั้น มี 2 รูปแบบ ได้แก่

1. รูปแบบ On-site : เรียนทฤษฎีเชิงปฏิบัติจริง เห็นการผลิตทุกขั้นตอน
2. รูปแบบ On-line : ติดตามผลหลังอบรม ดูแล แนะนำ กระบวนการผลิตโกโก้ต่อเนื่อง

โดยหลักสูตรที่เปิดอบรมมีชื่อว่า “Class Bean to Bar” และ “Chocolate Bonbon” ซึ่งเป็นการสอนทำ Dark Chocolate, Milk Chocolate, White Chocolate, Green Tea Chocolate และ Chocolate Bonbon รวมทั้งยังมีหลักสูตรการอบรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตโกโก้ ทั้งความรู้เกี่ยวกับวัตถุดิบ การแปรรูปโกโก้แบบอุตสาหกรรม และการสร้างความเข้าใจ Values โกโก้ และช็อกโกแลตไทยว่ามีคุณค่าส่งต่อให้ผู้บริโภคอย่างไร และหลักสูตรการอบรมขั้นตอนการผลิต การเลือกเมล็ดแห้งโกโก้ การคั่ว การบดโกโก้ และการขึ้นรูปช็อกโกแลต นอกจากนี้ยังแนะนำเทคนิคการละลายช็อกโกแลตที่เหมาะสม พร้อม Tempering บนโต๊ะหินเพื่อให้ได้ Chocolate Bar ที่สมบูรณ์แบบ และเทคนิคการรังสรรค์ศิลปะ Chocolate Bonbon ให้มีสีสันสวยงามน่ารับประทานมากยิ่งขึ้น

อีกหลักสูตรที่น่าสนใจที่มีชื่อว่า “Class Chocolate Tree to Bar” ซึ่งเป็นการจัดอบรมร่วมกับคุณณณมล สิงห์ลอ หรือ “เชฟนั้น” เชฟเบเกอรี่ผู้เชี่ยวชาญการทำช็อกโกแลต และมีประสบการณ์มากกว่า 30 ปี จากหลักสูตรดังกล่าวทำให้มั่นใจได้ว่าศูนย์ฯ แห่งนี้เต็มเปี่ยมไปด้วยคุณภาพสามารถตอบโจทย์ให้กับผู้ที่สนใจในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับโกโก้ได้อย่างแน่นอน

PK Chocolate

PK CHOCOLATE ผลิตภัณฑ์ช็อกโกแลตคุณภาพสัญชาติไทย

PK CHOCOLATE ศูนย์บ่มเพาะเกษตรกรรุ่นใหม่ จังหวัดชลบุรี ดำเนินการเกี่ยวกับโกโก้แบบครบวงจร ตั้งแต่กระบวนการคัดเลือกสายพันธุ์ การปลูก การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว การแปรรูป และการจำหน่ายสินค้าที่ผลิตจากโกโก้มากมายไม่ว่าจะเป็น Chocolate Bar, Chocolate Bonbon, Cocoa Nib, Cocoa Butter และ Cocoa Mass ซึ่งช็อกโกแลตที่ศูนย์ฯ แห่งนี้เป็นช็อกโกแลตสัญชาติไทย 100 เปอร์เซ็นต์ เนื่องจากได้ให้ความสำคัญในการผลิตช็อกโกแลตตั้งแต่การคัดเลือกสายพันธุ์ไปจนถึงการแปรรูปโกโก้เพื่อจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภค ดังนั้น จึงมั่นใจได้ว่าช็อกโกแลตของที่นี่มีรสชาติอันเป็นเอกลักษณ์ของสัญชาติไทยรวมอยู่ด้วยอย่างแน่นอน

แนวทางการพัฒนาในอนาคตของ PK CHOCOLATE ศูนย์บ่มเพาะเกษตรกรรุ่นใหม่ จังหวัดชลบุรี

คุณสุพัตร์ ตันวิเศษ (เก่ง) มีความตั้งใจที่จะผลักดัน PK CHOCOLATE ศูนย์บ่มเพาะเกษตรกรรุ่นใหม่ จังหวัดชลบุรี แห่งนี้ ให้เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างผู้ประกอบการในทุกระดับภาคส่วน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาสร้างความเข้มแข็งให้กลุ่มเกษตรกรที่มีความสนใจในเรื่องของโกโก้ และการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาพัฒนากระบวนการผลิต รวมไปถึงการออกแบบผลิตภัณฑ์และบริการต่าง ๆ ให้มีความสร้างสรรค์ เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์และบริการให้มีมูลค่ามากยิ่งขึ้น

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม

- คุณสุพัตร์ ตันวิเศษ (เก่ง)
เจ้าของ PK CHOCOLATE ศูนย์บ่มเพาะเกษตรกรรุ่นใหม่
อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี
- 189 หมู่ที่ 3 ตำบลเขาชก อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี 20190
- 08 0642 9499
- PK chocolate maker

เรียบเรียง : กลุ่มพัฒนาสื่อส่งเสริมการเกษตร สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี
 ข้อมูล-ภาพ : ปวรรณพัศตร์ ม่วงสนธิ สำนักงานเกษตรอำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี

BCG Value Chain มันสำปะหลัง อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี

เป็นที่ทราบกันดีว่า “BCG Value Chain” เป็นเครื่องมือสำคัญของ “โมเดลเศรษฐกิจ BCG” ที่จะช่วยกำหนดกิจกรรมการดำเนินงานให้ครอบคลุมทุกมิติ ตั้งแต่ต้นทางกลางทางจนถึงปลายทางสำหรับภาคการเกษตร BCG Value Chain มีส่วนช่วยในการกำหนดเป้าหมายกิจกรรมโครงการส่งเสริมการเกษตรต่าง ๆ เกษตรกรเป้าหมาย และพื้นที่ดำเนินการให้มีความชัดเจนมากขึ้น ทำให้เห็นภาพรวมและความเชื่อมโยงการทำงานในทุกระดับ มุ่งสู่ทิศทางและเป้าหมายเดียวกัน จากการบูรณาการการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ “BCG Value Chain มันสำปะหลังสระบุรี” จึงเป็นอีกหนึ่งตัวอย่างความสำเร็จของการใช้เครื่องมือนี้ในการยกระดับการเกษตรไทยที่สามารถปรับเปลี่ยนตัวเองจาก “ทำมาก ได้น้อย” สู่ “ทำน้อย ได้มาก” ตามแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG

แปลงนโยบายสู่การปฏิบัติตามแนวคิด โมเดลเศรษฐกิจ BCG

“มันสำปะหลัง” เป็นพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัดสระบุรี ในอดีตประสบปัญหาต้นทุนการผลิตสูง ขาดแคลนแรงงาน ทรัพยากรดิน น้ำ และป่าไม้เสื่อมโทรม ความกดดันทางการค้าอันเนื่องมาจากสถานะโลกร้อน ปัญหาประสิทธิภาพและการแปรรูป นายปรีชา สายแสง เกษตรจังหวัดสระบุรี จึงมอบแนวทางการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและการสร้างความยั่งยืนของการผลิตมันสำปะหลัง ซึ่งเป็นความท้าทายที่สำคัญ ให้นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร นำไปปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับเทรนด์โลก โดยเน้นการใช้ทรัพยากรทางการเกษตรอย่างเต็มประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งการจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ช่วยลดปัญหาหมลพิษ ลดขยะ หรือของเสียในฟาร์มเป็นศูนย์ และกำหนดราคาขายได้ตามคุณภาพผลผลิตเกษตร โดยมีกลไกที่จะขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายเริ่มจากการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ครบวงจรแบบบูรณาการทุกภาคส่วนควบคู่กับโมเดลเศรษฐกิจ BCG

การขับเคลื่อนงานเกษตรเชิงพื้นที่ คู่ BCG มั่นสำปะหลัง อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี

สำนักงานเกษตรอำเภอวังม่วง เดินหน้าส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลัง ในรูปแบบ BCG Value Chain ตามนโยบายเกษตรจังหวัดสระบุรี ในพื้นที่อำเภอวังม่วง และอำเภอมวกเหล็ก โดยบูรณาการร่วมกับเกษตรกรผู้นำแปลงใหญ่ มันสำปะหลังในพื้นที่ กรมวิชาการเกษตร กรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำบาดาล กรมพัฒนาที่ดิน กรมปศุสัตว์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรมการปกครอง สำนักงานพาณิชย์จังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัด รวมทั้งสถาบันการศึกษา ศูนย์เครือข่ายการเรียนรู้เพื่อภูมิภาค จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จังหวัดสระบุรี ร่วมกันด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ การเพาะปลูก การใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม การแปรรูปผลผลิต และสนับสนุนเครื่องจักรเข้ามาช่วยลดต้นทุน ขณะเดียวกันได้มีการส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มจัดตั้งแปลงใหญ่มันสำปะหลัง ตำบลวังม่วง อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี เพื่อให้เกิดพลังในการต่อยอดด้านต้นทุนการผลิตและการจำหน่าย มุ่งพัฒนาเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งและมีศักยภาพ เพื่อให้ได้ผลผลิตที่สอดคล้องกับหลักการตลาดนำการผลิต และเป็นการยกระดับการปลูกมันสำปะหลังอย่างยั่งยืนให้เกษตรกร

ตัวอย่างความสำเร็จการใช้เครื่องมือ "BCG Value Chain" กลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลังตำบลวังม่วง อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี

ท่ามกลางความท้าทายในการผลิตมันสำปะหลัง BCG Value Chain ของจังหวัดสระบุรี มีกลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลังตำบลวังม่วง อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี มีสมาชิก 76 ราย พื้นที่ปลูก 2,392 ไร่ ซึ่งมีนางอนันท์ญา จันทร์น้อย ผู้จัดการแปลง ร่วมเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนงาน ตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง ดังนี้

ผลจากการปรับเปลี่ยนการดำเนินงานการผลิตมันสำปะหลังเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มในรูปแบบ BCG Value Chain คือ

1. ใบและยอดของต้นมันสำปะหลัง ใช้เป็นวัตถุดิบส่วนผสมอาหารโคนม TMR (Total mixed ration หรือ อาหารผสมสำเร็จรูปที่ผลิตจากอาหารหยาบผสมกับอาหารข้นในอัตราส่วนที่เหมาะสม) สามารถเพิ่มโปรตีนให้โคนมได้ 22% ลดโรคเต้านมอักเสบในโคนม เพิ่มน้ำนมเฉลี่ย 3 กิโลกรัม/ตัว/วัน เพิ่มรายได้ให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม 54 บาท/ตัว/วัน ซึ่ง TMR จะได้ผลผลิต 4,000 กิโลกรัมต่อไร่ ราคาขาย 2 บาทต่อกิโลกรัม คิดเป็นมูลค่าเพิ่มผลผลิตจากมันสำปะหลัง 8,000 บาทต่อไร่

2. ต้นมันสำปะหลังใช้ทำพันธุ์ปลูกมันสำปะหลัง ราคาต้นพันธุ์ 2 บาทต่อต้น จำหน่าย 1,500 ต้นต่อไร่ คิดเป็นมูลค่าเพิ่มผลผลิต 3,000 บาทต่อไร่

3. เหง้ามันสำปะหลังเผาผลิตเป็นถ่านชีวมวลและน้ำส้มควันไม้ ป้องกันกำจัดศัตรูพืชซึ่งเหง้ามันสำปะหลัง 700 กิโลกรัมต่อไร่ จะได้ปริมาณถ่านชีวมวล 210 กิโลกรัมต่อไร่ (ร้อยละ 30 ของน้ำหนักเหง้า) จำหน่าย 7 บาทต่อกิโลกรัม คิดเป็นมูลค่าเพิ่ม 1,470 บาทต่อไร่

4. กลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลังตำบลวังม่วง มีรายได้จากการจำหน่ายหัวมันสด และแปรรูปมันเส้นสะอาดกว่า 49 ล้านบาท

ความสำเร็จในการใช้เครื่องมือ "BCG Value Chain" ของกลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลังตำบลวังม่วง อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี จึงเป็นการแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพในการผลิตมันสำปะหลัง และสามารถเป็นต้นแบบการทำเกษตรโดยใช้โมเดลเศรษฐกิจ BCG สู่การยกระดับและมุ่งสู่เป้าหมายภาคการเกษตรตามแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG ทั้ง 3 เป้าหมาย คือ ประสิทธิภาพสูง มาตรฐานสูง และรายได้สูงในอนาคตต่อไป 📌

ผลผลิต	ผลผลิตที่ขายทั้งหมด (กก.)	ราคา (บาท/กก.)	มูลค่า (บาท)	คิดเป็นร้อยละ (%)
หัวมันสด	11,481,600	2.5	28,704,000	60
มันเส้นสะอาด	2,296,320	7.0	16,074,240	30
หัวมันสดหมัก	1,913,600	3.0	5,166,720	10
รวมทั้งสิ้น			49,944,960	100

เรียบเรียง : กลุ่มวิศวกรรมเกษตร กองส่งเสริมโครงการพระราชดำริ การจัดการพื้นที่และวิศวกรรมเกษตร
ภาพ : ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร จังหวัดลพบุรี

พัฒนาคุณภาพกระบวนการผลิต ทางการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม โครงการ 1 อำเภอ 1 แปลงเกษตรอัจฉริยะ

ที่มาของโครงการ 1 อำเภอ 1 แปลงเกษตรอัจฉริยะ กรมส่งเสริมการเกษตร

กรมส่งเสริมการเกษตรได้มีการประสานความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน นำเทคโนโลยี ด้านต่าง ๆ มาพัฒนาประยุกต์ใช้ในแปลงต้นแบบเรียนรู้ ศูนย์ปฏิบัติการในสังกัด เช่น ระบบ Auto Steering, CropSpec, land leveler, Drone, Weather station, ระบบการควบคุมการให้น้ำด้วยเซ็นเซอร์, เครื่องเก็บเกี่ยวอัตโนมัติ เป็นต้น เพื่อเป็นการสาธิต ทดสอบ และขยายผลในการผลิตสินค้าเกษตรเศรษฐกิจของประเทศไทย ซึ่งสามารถลดต้นทุนทั้งด้านปัจจัยการผลิต และแรงงาน รวมทั้งลดความเสียหายจากการปลูกพืช รวมทั้งมีความร่วมมือกับสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) และศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (Nectec) ในการนำองค์ความรู้และเทคโนโลยีการเกษตรแม่นยำสูง (Precision Agriculture) และระบบตรวจวัดด้วยเซ็นเซอร์แบบเครือข่ายไร้สายเพื่อการจัดการและควบคุมอัตโนมัติ (WiMaRC) เพื่อให้ศูนย์ปฏิบัติการในสังกัด เป็นศูนย์เรียนรู้เทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะ สำหรับถ่ายทอดเทคโนโลยีให้แก่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่และเกษตรกรต้นแบบของศูนย์เรียนรู้ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ในการนำองค์ความรู้เกษตรอัจฉริยะไปถ่ายทอดขยายผลสู่เกษตรกรและประชาชนที่สนใจเข้าสู่อาชีพการเกษตร สามารถเข้าถึงการนำระบบเกษตรอัจฉริยะมาใช้ประโยชน์อย่างแพร่หลาย ประกอบกับประเทศไทยกำลังก้าวสู่ ยุคสังคมผู้สูงอายุ จำเป็นต้องใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเครื่องจักรกลการเกษตรเข้ามาทดแทนแรงงาน ที่ได้รับผลกระทบมาจากความยากลำบากของการทำการเกษตรแบบดั้งเดิมที่ส่งผลให้ลูกหลานเกษตรกรจำนวนมากไม่มีอาชีพเกษตรกรรมสืบต่อจากพ่อแม่ ด้วยเหตุนี้จำนวนเกษตรกรมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง จนในปัจจุบันเหลือเพียงร้อยละ 35 ของประชากรทั้งประเทศ นอกจากนี้ เกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุ 40 ปีขึ้นไปซึ่งเป็นวัยสูงอายุ คาดการณ์ได้ว่าอีก 10 ถึง 20 ปีข้างหน้าประเทศไทยจะมีโอกาสสูงในการเกิดปัญหาวิกฤติทางการเกษตรอันเนื่องมาจากการขาดแคลนเกษตรกรและแรงงานภาคการเกษตร

ดังนั้น ในปีงบประมาณ 2566 กรมส่งเสริมการเกษตรจึงได้ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาต้นแบบเกษตรกรอัจฉริยะ ภายใต้โครงการ 1 อำเภอ 1 แปลงเกษตรกรอัจฉริยะ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนาต้นแบบการใช้เทคโนโลยีด้านการทำการเกษตรสมัยใหม่ เกษตรแม่นยำ เกษตรอัจฉริยะ สำหรับระบบการสำรวจ ติดตามสถานการณ์ พยากรณ์ การระบาดของศัตรูพืชล่วงหน้า ระบบการเตือนการระบาดและแนะนำแนวทางการจัดการที่ถูกต้องแม่นยำ รวดเร็ว พัฒนาแปลงต้นแบบให้เป็นจุดเรียนรู้ระบบบริหารจัดการแปลงเกษตรด้วยระบบเกษตรกรอัจฉริยะ “ระบบบริหารจัดการแปลงเกษตรด้วยระบบเกษตรกรอัจฉริยะ (HandySense)” เพื่อเป็นการขยายผลไปสู่ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร แปลงส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ให้กลุ่มเกษตรกรได้เรียนรู้ และนำไปขยายผลเป็นการผลิตแบบแปลงใหญ่เกษตรกรอัจฉริยะ เพื่อรองรับการเติบโตอย่างรวดเร็วของการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีด้านการเกษตร นำไปสู่พัฒนาการเกษตรอัจฉริยะของประเทศไทยต่อไป

การขับเคลื่อนดำเนินงาน โครงการ 1 อำเภอ 1 แปลงเกษตรกรอัจฉริยะ-กรมส่งเสริมการเกษตร

โดยมีกิจกรรมและวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

1. จัดทำแปลงเรียนรู้เทคโนโลยีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรด้วยระบบเกษตรกรอัจฉริยะ

จัดทำแปลงสาธิตต้นแบบเกษตรกรอัจฉริยะโดยเปรียบเทียบกรรมวิธีเกษตรกรอัจฉริยะกับกรรมวิธีเกษตรกรธรรมดา ดำเนินการใน แปลงของเกษตรกร โดยกรรมวิธีเกษตรกรอัจฉริยะเป็นการบูรณาการความรู้ด้านการผลิตพืช เทคโนโลยีการผลิตพืชอัจฉริยะ ตลอดจนความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน ทั้งในและต่างประเทศ และเกษตรกรเพื่อการวางแผนและการผลิตพืชในแปลงเรียนรู้เกษตรกรอัจฉริยะ ซึ่งการดำเนินกิจกรรมในแต่ละแปลงจะแตกต่างกันไปตามชนิดของพืชและฤดูปลูกโดยพิจารณาใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ โดยดำเนินการในพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชร (มันสำปะหลัง) ชัยนาท (มันสำปะหลัง) ลพบุรี (ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์) และร้อยเอ็ด (อ้อย)

ตัวอย่าง แปลงเรียนรู้เทคโนโลยีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรด้วยระบบเกษตรกรอัจฉริยะข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

บนพื้นที่แปลงของ นายสมควร อยู่สนอง เกษตรกรตำบลเขาวงก อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี จำนวน 6 ไร่ โดยศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร จังหวัดลพบุรี มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในแปลง เช่น ปรับพื้นที่ด้วย Laser Land Leveler สำรวจและกำหนดแนวปลูกด้วยอากาศยานไร้คนขับ (Drone) โดยความร่วมมือจากบริษัท ซีเอ็นเอช อินดัสเทรียล (ประเทศไทย) จำกัด ติดตั้งอุปกรณ์ตรวจวัดสภาพอากาศในแปลง (Weather station) ใช้เครื่องหยอดเมล็ดข้าวโพดเพื่อลดต้นทุนเรื่องแรงงาน วางระบบการให้น้ำด้วยน้ำหยด ซึ่งอาศัยน้ำจากบ่อบาดาลพร้อมทั้งติดตั้งระบบควบคุมการให้น้ำ ผ่านอินเทอร์เน็ตด้วย WiFi-Switcher ฉีดพ่นสารเคมีควบคุมกำจัดวัชพืชด้วยอากาศยานไร้คนขับ (Drone) สำรวจโรคและแมลงศัตรูพืช และรายงานผ่านแอปพลิเคชัน DOAE Pest Forecast เป็นต้น

2. แปลงต้นแบบเกษตรอัจฉริยะเพื่อการจัดการคุณภาพการผลิตสินค้าเกษตรด้วยการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย

2.1 แปลงต้นแบบเกษตรอัจฉริยะพืชเศรษฐกิจด้วยการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย ด้านการจัดการดินปุ๋ย ด้านติดตามการระบาดของศัตรูพืชและคัดเลือกแปลง รวม 4 แปลง ที่มีศักยภาพในการจัดการจากพืชเศรษฐกิจ ได้แก่ ทุเรียน จำนวน 2 แปลง มังคุด จำนวน 1 แปลง และพืชผัก จำนวน 1 แปลง โดยต้องเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการระบาดของศัตรูพืช เกษตรกรเจ้าของแปลงมีความพร้อมการจัดเก็บข้อมูลผ่านแอปพลิเคชัน โดยใช้สมาร์ตโฟน หรืออาสาสมัครเกษตรกร/สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน หรือเจ้าหน้าที่ที่สามารถเข้าไปดำเนินการได้อย่างสะดวกรวดเร็ว และอยู่ในพื้นที่ให้บริการในของ บริษัท กสท. โทรคมนาคม (มหาชน) โครงการข่าย LoRa (Long Range Network) by CAT

2.2 แปลงเครือข่ายต้นแบบเกษตรอัจฉริยะพืชเศรษฐกิจ (แปลงต้นแบบการพัฒนาด้านอารักขาพืช) รวม 76 แปลง

2.3 แปลงเครือข่ายต้นแบบเกษตรอัจฉริยะพืชเศรษฐกิจ (แปลงต้นแบบด้านการจัดการดิน น้ำ ปุ๋ย) รวม 20 แปลง

2.4 โครงการความร่วมมือเรื่องการพัฒนาการจัดการศัตรูพืชอย่างเป็นระบบด้วยนวัตกรรมเพื่อเกษตรอัจฉริยะ (ระหว่างกรมส่งเสริมการเกษตรและสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง) เป็นการพัฒนาแอปพลิเคชัน DOAE Pest Forecast เพื่อใช้ในการสำรวจติดตามการระบาดของศัตรูพืช การประเมินสภาพอากาศประจำแปลง เพื่อการพัฒนา AI ในระบบพยากรณ์และเตือนการระบาดของศัตรูพืช

3. ส่งเสริมนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ "ระบบบริหารจัดการแปลงเกษตรด้วยระบบเกษตรอัจฉริยะ (HandySense)"

เป็นระบบที่รวบรวมเทคโนโลยีเซ็นเซอร์ต่าง ๆ ที่มีความแม่นยำเข้ามาช่วยในกระบวนการเพาะปลูก ซึ่งสามารถควบคุมคุณภาพการผลิตประมาณผลผลิต ลดต้นทุน และแรงงานได้มากขึ้น สามารถติดตามและควบคุมการทำงานของระบบผ่านทางแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟน

กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นองค์กรที่มีบทบาทในการส่งเสริมเกษตรกรสมัยใหม่และเกษตรอัจฉริยะ สนับสนุน ให้เกษตรกรเข้าถึงและสามารถใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมการเกษตรสมัยใหม่ จึงจำเป็นต้องศึกษาหาแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนเทคโนโลยีที่ตอบสนองความต้องการของเกษตรกร เพื่อยกระดับคุณภาพกระบวนการผลิตทางการเกษตรให้ดียิ่งขึ้น เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีรายได้เพิ่มขึ้น 📍

พระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ และวันเกษตรกร ประจำปี 2566

สิริมงคลแห่งพืชพันธุ์ธัญญาหาร สร้างขวัญกำลังใจเกษตรกรทั่วประเทศ

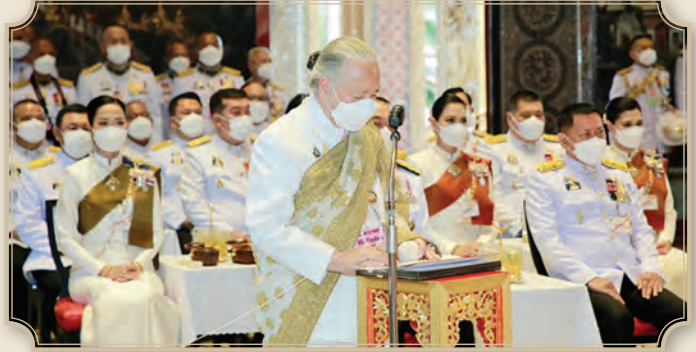

พระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ เป็นพระราชพิธีที่สืบเนื่องมาแต่โบราณมีความงดงาม และมีความหมายต่อพสกนิกรชาวไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชีพการกานาและผู้ประกอบอาชีพ การเกษตร

พระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ประกอบด้วยพระราชพิธี 2 พิธีรวมกัน คือ **พระราชพิธี พืชมงคล** อันเป็นพิธีสงฆ์ ซึ่งประกอบพระราชพิธี วันแรกที่พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง เป็นพิธีทำขวัญพืชมงคล ธัญญาหารที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรง อธิษฐานเพื่อความอุดมสมบูรณ์ของพืชมงคล ธัญญาหารแห่งราชอาณาจักรไทย และ **พระราชพิธี จรดพระนังคัลแรกนาขวัญ** อันเป็นพิธีพราหมณ์ ซึ่งจะประกอบพระราชพิธีในวันรุ่งขึ้น ณ มณฑลพิธี ท้องสนามหลวง เป็นพิธีไถหว่าน มีจุดมุ่งหมายที่จะให้ เป็นอาณัติสัญญาณว่าบัดนี้ฤดูกาลแห่งการกานา และเพาะปลูกได้เริ่มขึ้นแล้ว

พระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ หรือที่นิยมเรียกว่า **พิธีแรกนา** กำหนดจัดขึ้นในราว เดือนหกของทุกปี หรือเดือนพฤษภาคม ที่มีฤกษ์ยามที่เหมาะสมต้องตามประเพณี ถือเป็นเวลาที่เหมาะสม ในการเริ่มต้นฤดูกาลแห่งการกานา ซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนไทย

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2509 เป็นต้นมา คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้วันพระราชพิธีพืชมงคลนี้เป็นวันเกษตรกร ประจำปีอีกด้วย ซึ่งทุกปีกระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยหน่วยงานในสังกัดจะดำเนินการคัดเลือกเกษตรกร สถาบันเกษตรกร สหกรณ์ดีเด่นแห่งชาติ และปราชญ์เกษตรกรของแผ่นดินที่มีผลงานดีเด่นสาขาอาชีพ/ประเภท ที่กำหนด เพื่อยกย่องประกาศเกียรติคุณพร้อมทั้งเผยแพร่ผลงานให้สาธารณชนทั่วไปได้รู้จักและยึดถือเป็นแบบอย่าง โดยผู้ที่ได้รับการคัดเลือกจะเข้ารับพระราชทานโล่รางวัลในงานพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ณ บริเวณมณฑลพิธีท้องสนามหลวง

พระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ประจำปี 2566

พระราชพิธีพืชมงคล ประจำปี 2566

วันอังคารที่ 16 พฤษภาคม 2566 เวลาประมาณ 17.00 น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี เสด็จพระราชดำเนินไปยังพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง ทรงจุดธูปเทียนถวายนมัสการ พระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากรและพุทธรูปสำคัญ จากนั้นทรงศีล เมื่อพระราชอาคันตุกะ ประธานสงฆ์ถวายศีล จบแล้ว ทรงพระสุหร่ายสรงพระพุทธรูปมาฆียวัฒน์ รัชกาลที่ 9 พระคันธารราษฎร์ รัชกาลที่ 5 พระคันธารราษฎร์ใหญ่ รัชกาลที่ 10 พระคันธารราษฎร์จันทน์ รัชกาลที่ 10 พระคันธารราษฎร์ยืน รัชกาลที่ 10 พระคันธารราษฎร์บันได รัชกาลที่ 10 พระคันธารราษฎร์ รวงข้าว รัชกาลที่ 10 พระบัวเข็ม พระพลเทพ พระโคสุภราช และ ทรงประพรมพืชต่าง ๆ ทรงโปรยดอกไม้และถวายพวงมาลัยที่พระพุทธรูป ทุกองค์ ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระคันธารราษฎร์ ทรงอธิษฐานเพื่อความสมบูรณ์แห่งพืชผลของราชอาณาจักรไทย

เมื่อพระมหาราชครูพิธีศรีวิสุทธิคุณ ประธานพระครูพราหมณ์ อ่านประกาศพระราชพิธีพืชมงคล จบ และพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ จบแล้ว ทรงหลั่งน้ำสังข์ ทรงเจิม และพระราชทานพระธำมรงค์กับ พระแสงปฏิภัก สำหรับตำแหน่งพระยาแรกนาแก่ นายประยูร อินสกุล ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และทรงหลั่งน้ำสังข์ ทรงเจิม ผู้เป็นเทพี ในการแรกนาขวัญทั้ง 4 คน จากนั้น ทรงประเคนจตุปัจจัยไทยธรรม แด่ พระสงฆ์ที่เจริญพระพุทธมนต์ ทรงหลั่งทักษิโณทก พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก ออกจากพระอุโบสถ เสด็จพระราชดำเนินกลับ

พิธีล้างมือพระยาแรกนาและเจิมหน้าพระโค

วันอังคารที่ 16 พฤษภาคม 2566 เวลาประมาณ 19.00 น. นายประยูร อินสกุล ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผู้ทำหน้าที่ พระยาแรกนา และเทพีคู่ทาบทอง เทพีคู่ทาบเงิน ทำพิธีล้างมือ พระยาแรกนาและเจิมหน้าพระโค เพื่อความเป็นสิริมงคล และสร้างความคุ้นเคยกับ พระโคแรกนาก่อนการเริ่ม พระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญในเช้าวันรุ่งขึ้น ณ โรงพระโคยืนมณฑลพิธี ท้องสนามหลวง

พระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ประจำปี 2566

วันพุธที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2566 เวลาประมาณ 07.00 น.

พระยาแรกนาพร้อมด้วยเทพีขึ้นรถยนต์หลวงออกจากพระบรมมหาราชวัง ไปยังมณฑลพิธีท้องสนามหลวง เมื่อเดินทางมาถึงตั้งกระบวนแห่อีสริยยศ แล้วเดินกระบวนแห่อีสริยยศไปส่งที่โรงพิธีพราหมณ์ พระยาแรกนา จุดธูปเทียนถวายสักการะเทวรูปสำคัญแล้วจะได้ตั้งสัตยาธิษฐานหยิบ ฝ้านุ่งแต่งกายไว้พร้อม

เวลาประมาณ 08.30 น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและ สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินี เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์ พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต ไปยังพลับพลาที่ประทับ เพื่อเป็นองค์ประธานในงานพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ประจำปี 2566 ณ บริเวณมณฑลพิธีท้องสนามหลวง

พระยาแรกนาเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทถวายบังคมแล้วไปยัง ลานแรกนา เจ้าพนักงานจูงพระโคเทียมแอก พระยาแรกนาจืมพระโค และคันไถ จับหางไถแล้วไถตะไปโดยทักษิณาวรรต 3 รอบ ไถแปร 3 รอบ พร้อมหว่านเมล็ดพันธุ์ข้าว พนักงานประโคมขัดง้อชัยเครื่องดุริยางค์ แล้วไถกลบอีก 3 รอบ เพื่อกลบเมล็ดพันธุ์ข้าวลงในดิน เสร็จแล้ว พนักงานปลดพระโคออกจากแอก พระยาแรกนาและเทพีกลับไปยัง โรงพิธีพราหมณ์ พราหมณ์เสี่ยงทายของกิน 7 สิ่ง ตั้งเลี้ยงพระโค เมื่อพระโคกินของสิ่งใด โทษหลวงจะได้ถวายคำพยากรณ์ เสร็จแล้ว จะได้เบิกเกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ ตัวแทนสถาบันเกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ ตัวแทนสหกรณ์ดีเด่นแห่งชาติ และปราชญ์เกษตรของแผ่นดินสาขาต่าง ๆ เข้ารับพระราชทานโล่เกียรติคุณ หลังจากนั้นจะได้แห่พระยาแรกนาเป็น กระบวนอิสริยยศออกจากโรงพิธีพราหมณ์ พระยาแรกนารับถวายบังคม แล้วเข้ากระบวนไปขึ้นรถยนต์หลวงพร้อมด้วยเทพี ไปรอเข้าเฝ้าฯ พระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินี ที่แปลงนา ทดลองในโครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา

เวลาประมาณ 10.00 น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและ สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินี เสด็จพระราชดำเนินจากมณฑลพิธี ท้องสนามหลวง ไปยังแปลงนาทดลองในโครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา ทอดพระเนตรพระยาแรกนาและเทพี หว่านข้าวในแปลงนาทดลอง สวนจิตรลดา สำหรับพระราชทานไปใช้ในพระราชพิธีจรดพระนังคัล แรกนาขวัญปีต่อไป

การจัดพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญในปีนี้ ฤกษ์พิธี ไถหว่าน ระหว่างเวลา 08.09 – 08.39 น. ผู้ทำหน้าที่พระยาแรกนา คือ นายประยูร อินสกุล ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เทพีคู่หาบทอง ได้แก่ นางสาวดวงพร งามประดิษฐ์ นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ กรมวิชาการเกษตร และนางสาวชลธิชา ทองอ่อน นายสัตวแพทย์ชำนาญการ กรมปศุสัตว์ เทพีคู่หาบทองเงิน ได้แก่ นางสาวปณิตดา เปี่ยมมอญ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และนางสาวภัทรภา มินรินทร์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ กรมส่งเสริมการเกษตร ผู้เชิญเครื่องอิสริยยศ จำนวน 4 ราย และคู่เคียงในกระบวนแห่อีสริยยศพระยาแรกนา จำนวน 16 ราย ส่วนพระโคแรกนาในปีนี้เป็น พระโคเพียง และพระโคสำรอง คือ พระโคเพิ่ม และพระโคพูล ซึ่งเป็นโคพันธุ์ชาวลำพูน สำหรับพันธุ์ข้าวพระราชทานที่เตรียมไว้ในพระราชพิธีมีทั้งสิ้น 6 สายพันธุ์ ได้แก่ พันธุ์ข้าวดอกมะลิ 105, ปทุมธานี 1, กข6, กข87, กข85 และกข43 มีน้ำหนักรวมทั้งสิ้น 2,244 กิโลกรัม ตลอดจนบรรจุในซองพลาสติกแจกจ่ายให้บรรดาพสกนิกร ประชาชนผู้สนใจ และชาวนาทั่วประเทศรับไปเป็นขวัญและสิริมงคลในการประกอบอาชีพการเกษตรตามประเพณีนิยม เพื่อให้เป็นไปตามพระราชประสงค์สืบไป

ผลการเสี่ยงทายฝ้านุ่งแต่งกายและพระโคกินเลี้ยง ประจำปี 2566

ผลการพยากรณ์ถึงความสมบูรณ์ของพืชพันธุ์ธัญญาหารของประเทศ นายอภัย สุทธิสังข์ รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทำหน้าที่ถวายรายงานการพยากรณ์ ผลการเสี่ยงทาย ฝ้านุ่งแต่งกาย และพระโคกินเลี้ยง ในปี พ.ศ. 2566 นี้

- พระยาแรกนาได้ตั้งสัตยาธิษฐาน หยิบได้ฝ้านุ่ง 5 คืบ พยากรณ์ว่า น้ำในปีนี้มีปริมาณพอดี ข้าวกล้าในนา จะได้ผลบริบูรณ์ และผลาหาร มังสาหาร จะอุดมสมบูรณ์ดี
- ผลการเสี่ยงทายของกิน 7 สิ่ง ที่ตั้งเลี้ยงพระโค พระโคกินหญ้าและเหล้า ซึ่งผลเสี่ยงทายกล่าววว่า ถ้าพระโคกินหญ้า พยากรณ์ว่า น้ำท่าจะบริบูรณ์พอสมควร ธัญญาหาร ผลาหาร ภักษาหาร มังสาหาร จะอุดมสมบูรณ์ดี และพระโคกินเหล้า พยากรณ์ว่า การคมนาคมสะดวกขึ้น การค้าขายกับต่างประเทศดีขึ้น ทำให้เศรษฐกิจรุ่งเรือง

รายนามผู้เข้ารับพระราชทานโล่รางวัลเกษตรกร สถาบันเกษตรกร สหกรณ์ดีเด่นแห่งชาติ และปราชญ์เกษตรกรของแผ่นดิน ประจำปี 2566

เกษตรกรและบุคคลทางการเกษตรดีเด่นแห่งชาติ ประจำปี 2566 ได้แก่	
1. อาชีพทำนา	นายพิชัย โสทะ จังหวัดนครสวรรค์
2. อาชีพทำสวน	นายจักรินทร์ โพธิ์พรม จังหวัดอุดรธานี
3. อาชีพทำไร่	นายชาญชัย ธนะกมลประดิษฐ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
4. อาชีพไร่นาสวนผสม	นางสาวพนมรัตน์ รักเหล็ก จังหวัดสุราษฎร์ธานี
5. อาชีพปลูกหม่อนเลี้ยงไหม	นางเงินเหรียญ โสมนาม จังหวัดสกลนคร
6. อาชีพเลี้ยงสัตว์	นายวุฒิศักดิ์ พรหมแก้ว จังหวัดพังงา
7. อาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด	นายธนนชัย เอกเผ่าพันธุ์ จังหวัดนครปฐม
8. อาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำกร่อย	นายสุชาติ ศรีประสม จังหวัดชลบุรี
9. อาชีพเพาะเลี้ยงปลาสวยงามและพรรณไม้น้ำ	นายปกรณ์ วงศ์โนนพิช จังหวัดราชบุรี
10. อาชีพปลูกสวนป่า	นายมนรัตน์ วิวิธนาการ จังหวัดปทุมธานี
11. สาขาบัญชีฟาร์ม	นายบรรจง แสนยะมูล จังหวัดมหาสารคาม
12. สาขาการพัฒนาที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	นายคำภีร์ หงส์คำ จังหวัดเพชรบูรณ์
13. สาขาการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช	นายสายชล จันทรวีโร จังหวัดสุโขทัย
14. สาขาเกษตรอินทรีย์	นายธนิศ สมแก้ว จังหวัดพัทลุง
15. ที่ปรึกษากลุ่มยุวเกษตรกร	นางสาวสถาพร ตะวันขึ้น จังหวัดสมุทรสงคราม
16. สมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร	นางสาวจิราพัชร คุ่มกุดขมิ้น จังหวัดชัยภูมิ

สถาบันเกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ ประจำปี 2566 ได้แก่	
1. กลุ่มเกษตรกรทำนา	กลุ่มเกษตรกรทำนาร้านร้องประตู จังหวัดอุดรธานี
2. กลุ่มเกษตรกรทำสวน	กลุ่มเกษตรกรสวนยางตำบลกันทรอม จังหวัดศรีสะเกษ
3. กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ - แกะ จังหวัดแพร่ จังหวัดแพร่
4. กลุ่มเกษตรกรทำประมง หรือกลุ่มเกษตรกรเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรประมงพื้นบ้านปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช
5. กลุ่มเกษตรกรแปรรูปสัตว์น้ำ	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบลราชธานี
6. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านนาอก จังหวัดนราธิวาส
7. กลุ่มยุวเกษตรกร	กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนโนนกอวิทยา จังหวัดชัยภูมิ
8. กลุ่มผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว	กลุ่มผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวบ้านแฝก - โนนสำราญ จังหวัดนครราชสีมา
9. สถาบันเกษตรกรผู้ใช้น้ำชลประทาน	กลุ่มบริหารการใช้น้ำบางทรายนวล จังหวัดสุราษฎร์ธานี
10. ศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน ประเภท ข้าวหอมมะลิ	ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านมะยาง จังหวัดศรีสะเกษ
11. ศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน ประเภท ข้าวอื่น ๆ	ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านบึงคล้าย - ชัยพัฒนา จังหวัดพิษณุโลก
12. วิสาหกิจชุมชน	วิสาหกิจชุมชนศูนย์ข้าวชุมชนตำบลไร่มะขาม จังหวัดเพชรบุรี

สหกรณ์ดีเด่นแห่งชาติ ประจำปี 2566 ได้แก่	
1. สหกรณ์การเกษตร	สหกรณ์การเกษตรด่านมะขามเตี้ย จำกัด จังหวัดกาญจนบุรี
2. สหกรณ์ออมทรัพย์	สหกรณ์ออมทรัพย์กรมการพัฒนาชุมชน จำกัด กรุงเทพมหานคร
3. สหกรณ์เครดิตยูเนียน	สหกรณ์เครดิตยูเนียนศูนย์กลางละอาย จำกัด จังหวัดนครศรีธรรมราช

ปราชญ์เกษตรกรของแผ่นดิน ประจำปี 2566 ได้แก่	
1. ปราชญ์เกษตรกรของแผ่นดิน สาขาปราชญ์เกษตรกรเศรษฐกิจพอเพียง	นายเมธี บุญรักษ์ จังหวัดนราธิวาส
2. ปราชญ์เกษตรกรของแผ่นดิน สาขาปราชญ์เกษตรกรดีเด่น	นายวีรวัฒน์ จีรวงส์ จังหวัดชุมพร

รายละเอียดเพิ่มเติม

สุจิตร์ พระราชพิธีพิชมงคล
จรถพระนังคัลแรกนาขวัญ
และวันเกษตรกร ประจำปี 2566

เกษตรกร สถาบันเกษตรกร
สหกรณ์ดีเด่นแห่งชาติและปราชญ์เกษตรกร
ของแผ่นดิน ประจำปี 2566

กิจกรรมสำคัญก่อนวันงานพระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ประจำปี 2566

พิธีบวงสรวงคณิโถงานพระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ประจำปี 2566

เมื่อวันพุธที่ 19 เมษายน 2566 เวลา 09.00 น. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จัดพิธีบวงสรวงคณิโถงานพระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ประจำปี 2566 เพื่อความเป็นสิริมงคลและสร้างขวัญกำลังใจให้แก่เจ้าหน้าที่และผู้ปฏิบัติงาน มีนายประยูร อินสกุล ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานในพิธีบวงสรวงคณิโถงานพระราชพิธีฯ พร้อมทั้งเทพีคู่หาบทอง เทพีคู่หาบเงิน และผู้บริหารกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เข้าร่วม ณ บริเวณประรำพิธี อาคารเก็บรักษาคณิโถกรมส่งเสริมการเกษตร พระมหาราชครูพิธีศรีวิสุทธิคุณ พร้อมด้วยคณะเป็นผู้ดูแลการประกอบพิธีพราหมณ์

ทั้งนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มอบหมายให้กรมส่งเสริมการเกษตร เป็นหน่วยงานจัดเก็บ ดูแล รักษา ซ่อมแซม ปรับปรุง และจัดเตรียมคณิโถ สำหรับเข้าร่วมวันซ้อมย่อย วันซ้อมใหญ่ และวันงานพระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ประจำปี 2566 ซึ่งกรมส่งเสริมการเกษตร ได้ปฏิบัติหน้าที่นี้มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยในช่วงเดือนเมษายนก่อนพระราชพิธีฯของทุกปี กรมส่งเสริมการเกษตร จะดำเนินการซ่อมแซม ปรับปรุงคณิโถ ให้มีสภาพสมบูรณ์พร้อมใช้งาน สำหรับคณิโถที่ใช้ประกอบพระราชพิธีฯในปัจจุบันถูกสร้างขึ้นเมื่อปี 2539 โดยเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมหนองโพ อำเภอบางระจัน จังหวัดราชบุรี น้อมเกล้าฯน้อมกระหม่อมสร้างถวายพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

พิธีบวงสรวงบูรพกษัตริย์ องค์พระพิรุณทรงนาค และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ประจำปีกระทรวงและสหกรณ์ ประจำปี 2566

เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2566 เวลา 07.00 น. นายประยูร อินสกุล ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในฐานะผู้ทำหน้าที่พระยาแรกนา ประจำปี 2566 เป็นประธานในพิธีบวงสรวงบูรพกษัตริย์ เทวดา องค์พระพิรุณทรงนาค และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้แก่ ศาลพระภูมิ ศาลท้าวเวสสุวรรณ และศาลตา-ยาย โดยมีเทพีคู่หาบทอง เทพีคู่หาบเงิน คู่เคียงพระยาแรกนา และผู้อัญเชิญเครื่องราชอิสริยยศ พร้อมด้วยผู้บริหารกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เข้าร่วมพิธี ซึ่งถือเป็นพิธีกรรมก่อนวันพระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ จัดขึ้นเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ข้าราชการเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยมีพระมหาราชครูพิธีศรีวิสุทธิคุณ พร้อมด้วยคณะ เป็นผู้ดูแลการประกอบพิธีพราหมณ์

เรียบเรียง-ภาพ : กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน
ข้อมูล : ศิริวิวัฒน์ แสงจันทร์ และยวงเพชร อัฐรัตน์ สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

วิสาหกิจชุมชนผลิตแป้งข้าวขาวดอกมะลิ 105

พัฒนาผลิตภัณฑ์แป้งจากปลายข้าวหอมมะลิ คงคุณค่าเอกลักษณ์ข้าวหอมไทย

นายประกอบ กิตติลาภ

ความเป็นมาวิสาหกิจชุมชนผลิตแป้งข้าวขาวดอกมะลิ 105 บ้านเล้า

นายประกอบ กิตติลาภ ประธานวิสาหกิจชุมชนผลิตแป้งข้าวขาวดอกมะลิ 105 บ้านเล้า หมู่ 3 ตำบลหนองแก้ว อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ผลิตและจำหน่ายแป้งข้าวหอมมะลิ ตรา เพชรพานทอง กล่าวว่า เกษตรกรผู้ปลูกข้าวสมัยก่อนประสบปัญหาเรื่องความยากจน รายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย ผลผลิตมีราคาตกต่ำ สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองร้อยเอ็ด และสำนักงานเกษตรจังหวัดร้อยเอ็ด จึงได้แนะนำให้มีการรวมตัวกันเพื่อจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2553 โดยเล็งเห็นถึงความสำคัญของผลผลิตทางการเกษตรของชุมชนที่คงเหลือจากการสีข้าวขาวดอกมะลิ 105 (ปลายข้าวหัก) โดยใช้ข้าวหักหรือปลายข้าวมาแปรรูป และผ่านกรรมวิธีการบดเป็นแป้งข้าวหอมมะลิ ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับทำโดนัทและเบเกอรี่ ได้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์มีความหอมนุ่ม รสชาติอร่อย คงคุณค่าเอกลักษณ์ข้าวไทย เป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้รับความนิยม สามารถสร้างรายได้ สร้างอาชีพ ลดหนี้สินให้กับสมาชิกและคนในชุมชน ภายใต้เครื่องหมายสัญลักษณ์ของวิสาหกิจชุมชน ตรา “เพชรพานทอง” มาจากคุณค่าของข้าวขาวดอกมะลิ 105 ในร้อยเอ็ด มีค่าเปรียบเสมือนเพชรที่อยู่บนพานทอง ซึ่งตราสัญลักษณ์ของกลุ่มได้มาจากการประกวดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนบ้านเล้าวิทยาคาร จังหวัดร้อยเอ็ด

แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่อยอดสู่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับจังหวัด ปี 2549 - 2551

แป้งข้าวหอมมะลิ หรือ แป้งข้าวขาวดอกมะลิ 105 เกิดจากแนวคิดที่ศูนย์ข้าวชุมชนได้ดำเนินกิจกรรมผลิตข้าวพันธุ์ดีตามระบบโรงเรียนเกษตรกร ซึ่งเป็นศูนย์เรียนรู้ทำนาแบบเรียนรู้จากการกระทำจริงในแปลงนา แล้วขยายพันธุ์ ให้สมาชิก เกษตรกร เครือข่ายและเกษตรกรใกล้เคียง เพื่อนำปลายข้าวขาวดอกมะลิ 105 มาแปรรูปเป็นแป้งข้าวหอมมะลิ เพื่อใช้ทดแทนการนำเข้าแป้งสาลี ซึ่งกรมส่งเสริมการเกษตร โดยสำนักงานเกษตรอำเภอเมืองร้อยเอ็ดสนับสนุนปัจจัยการผลิต ได้แก่ เมล็ดพันธุ์ข้าวและปุ๋ยเคมี ดำเนินการจัดทำแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเหนียว กข 6 ในระยะแรก ต่อมาได้เปลี่ยนเป็น ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 จำนวน 200 ไร่ ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 64 ราย วิสาหกิจชุมชนได้มีการพัฒนาการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเหนียว กข 6 และเมล็ดพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 ทุกปี ดำเนินกิจกรรมและมีผลการดำเนินงานที่ดี รวมทั้งมีผลงานอย่างต่อเนื่องจนได้รับรางวัลจากการประกวดมากมาย ได้แก่ รางวัลชนะเลิศประกวดวิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับจังหวัด ปี 2549 - 2551 รางวัลชนะเลิศการประกวดและเผยแพร่ผลงานเครือข่ายองค์ความรู้จังหวัดดีเด่น ปี 2556 (Knowledge-Based OTOP : KBO) รางวัล อย. Quality Award ประจำปี พ.ศ. 2559 ด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพชุมชน (OTOP) และรางวัลชมเชย STI Thailand Award 2015 กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

อัตลักษณ์ของสินค้าและจุดเด่นของผลิตภัณฑ์

ลักษณะที่บ่งบอกถึงคุณภาพของแป้งข้าวหอมมะลิ ก็คือ ใช้ข้าวหักเบอร์ 2 เบอร์ 3 มาบดเป็นแป้งเพราะข้าวหักจะมีจมูกข้าว ซึ่งมากด้วยคุณค่าทางโภชนาการ ลักษณะเด่นอีกประการหนึ่ง คือ การบ่งบอกถึงลักษณะทางภูมิศาสตร์ความเป็นพันธุ์ข้าวชาวดอกมะลิ 105 แห่งทุ่งกุลาร้องไห้ ซึ่งให้ความหอมนุ่ม เป็นข้าวไวแสง ปลูกได้เพียงฤดูเดียวหรือปีละครั้งในระหว่างเดือนเมษายนถึงสิงหาคม และเก็บเกี่ยวในช่วงเดือนตุลาคมถึงธันวาคม หลังจากนั้นมีการตากเพื่อลดความชื้น ในการมาปลูกที่ทุ่งกุลาร้องไห้ซึ่งมีสภาพเป็นแอ่งกระทะ (อ่างกระทะ) ขนาดใหญ่พื้นที่เป็นลูกคลื่นสูงต่ำสลับกัน มีความสูงจากน้ำทะเลลักษณะเป็นดินร่วนปนทราย มีแร่ธาตุโซเดียมและซิลิกา ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ **ข้อสังเกตที่น่าสนใจ แม้ลักษณะภูมิประเทศจะมีความแห้งแล้งและความเค็มในดินหาได้เป็นจุดทำลายข้าวพันธุ์นี้แต่อย่างใด เพราะเมื่อผนวกกับสภาพอากาศและแร่ธาตุในดินส่งผลให้ข้าวเกิดความเครียดและหลังสารหอม 2-acetyl-1-pyrroline (2AP) ซึ่งเป็นสารสำคัญที่มีในสายพันธุ์ข้าวชาวดอกมะลิ 105 ส่งผลให้ข้าวมีความหอมมาก** ในการปลูกที่ทุ่งกุลาร้องไห้จะใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวชาวดอกมะลิ 105 เท่านั้น เมล็ดข้าวที่ได้จะมีรูปร่างเรียวยาว ไม่มีหางข้าวและเปลือกสีเหลืองเหมือนฟางข้าว เมื่อผ่านการสีลักษณะเมล็ดข้าวเรียวยาวขาวใสเหมือนดอกมะลิ เมื่อหุงสุกเมล็ดข้าวมีความอ่อนนุ่ม มีกลิ่นหอมใบเตย รสชาติหวาน อร่อย เมื่อนำมา

บดเป็นแป้งข้าวหอมมะลิ จึงมีคุณสมบัติพิเศษโดยผิวสัมผัสเนื้อแป้งมีความเป็นเอกลักษณ์แตกต่างจากผลิตภัณฑ์จากแป้งสาลี สามารถนำมาแปรรูปเป็นขนมประเภทเบเกอรี่และขนมไทยได้หลากหลายชนิด เช่น เค้กเนย เค้กกล้วยหอม คุกกี้สอดไส้ โรตีสอกรอบ กะหรี่ปั๊บ โดนัทอบ ครัวซองต์กรอบ ขนมไข่ ขนมปุยฝ้าย ขนมสาตี้ ขนมทองม้วน และขนมดอกจอก มีรสชาติถูกใจผู้บริโภค และปราศจากสารกลูเตน (Gluten Free) ซึ่งถือเป็นทางเลือกใหม่ของกลุ่มผู้บริโภคที่รักสุขภาพและชื่นชอบขนมหวานและเบเกอรี่ รวมทั้งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นและมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ได้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแป้งข้าวหอมมะลิ อีกด้วย แสดงให้เห็นว่าการผลิตแป้งข้าวหอมมะลิ มีความสำคัญเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค และยังเป็นจุดนำร่องการผลิตแป้งข้าวหอมมะลิ ชั้นดีหนึ่งเดียวของประเทศไทย

สินค้าเด่น

: แป้งข้าวหอมมะลิ แป้งโดนัทเค้กข้าวหอมมะลิ แป้งแพนเค้กข้าวหอมมะลิ เป็นต้น

มาตรฐานที่ได้รับ

: สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (Food and Drug Administration - อย.) Primary GMP

ช่องทางจัดจำหน่าย

: www.ตลาดเกษตรกรออนไลน์.com และ Shopee

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม :

วิสาหกิจชุมชนผลิตแป้งข้าวชาวดอกมะลิ 105

📍 **ที่อยู่ :** หมู่ 3 บ้านเล่า ตำบลหนองแก้ว อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

👤 **ประธานวิสาหกิจชุมชน :** นายประกอบ กิตติลาภ

ประธานวิสาหกิจชุมชนแป้งข้าวชาวดอกมะลิ 105

📞 **โทรศัพท์ :** 06 1030 0730

สำนักงานเกษตรจังหวัดร้อยเอ็ด โทรศัพท์ 0 4356 9004

สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองร้อยเอ็ด โทรศัพท์ 0 4351 2913

เรียบเรียง : กลุ่มพัฒนาสื่อส่งเสริมการเกษตร สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี
ข้อมูล-ภาพ : กลุ่มเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ กลุ่มโสตทัศนอุปกรณ์ สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี

เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2566 สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจในพื้นที่ศูนย์สาขาที่ 3 โครงการหมู่บ้านปศุสัตว์ - เกษตรโมโนะ ศูนย์สาขาของศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หมู่ที่ 4 ตำบลโมสิต อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส โดยมี **นายเข้มแข็ง ยุติธรรมดำรง อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร** พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตรร่วมเข้าเฝ้าฯ รับเสด็จ และกราบบังคมทูลรายงานการทำเกษตรแบบผสมผสานของเกษตรกรต้นแบบ นายแป แลด์โฮสง ซึ่งเป็นเกษตรกรที่ได้รับพระราชทานบ้านเลขที่และที่ดินทำกิน ปัจจุบัน พัฒนามาทำการเกษตรแบบผสมผสานจนประสบผลสำเร็จ เป็นต้นแบบและแหล่งเรียนรู้ด้านการทำเกษตรแบบผสมผสาน โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ รวมไปถึงหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน

เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2566 นายเข้มแข็ง ยุติธรรมดำรง อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร ที่รับผิดชอบงานด้านพืชผัก ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ศึกษาฐาน ณ ตลาดค้าส่ง Pasir Panjang Wholesale Centre (PPWC) สาธารณรัฐสิงคโปร์ ซึ่งเป็นตลาดค้าส่งและจุดกระจายสินค้าที่สำคัญ โดยประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศคู่ค้าสำคัญ ตลาดดังกล่าวแบ่งพื้นที่ออกเป็นส่วนของสำนักงานควบคุมอาหารแห่งสิงคโปร์ (Singapore Food Agency : SFA) และส่วนรับสินค้านำเข้าจากต่างประเทศ สินค้าที่นำเข้า ได้แก่ ผัก ผลไม้ และสินค้าแห้ง โดยสินค้าทุกชนิดจะถูกสำนักงานควบคุมอาหารแห่งสิงคโปร์ สุ่มตรวจด้านความปลอดภัย ทั้งสารพิษตกค้างทางการเกษตร และสารปนเปื้อนที่เป็นอันตราย ก่อนจะกระจายถึงมือผู้บริโภคต่อไป เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ประชากรในประเทศ

เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2566 นายเข้มแข็ง ยุติธรรมดำรง อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร ลงพื้นที่ติดตามงานส่งเสริมการเกษตร ณ ศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เครือข่ายตำบลนาเกตุ กิจกรรมเกษตรผสมผสานของเกษตรกรต้นแบบ นายเจริญ ทองปลั่งโต หมู่ที่ 1 ตำบลนาเกตุ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ซึ่ง ศพก. เครือข่ายดังกล่าวมีพื้นที่กว่า 5 ไร่ ทำการปลูกพืชผัก ไม้ผล ไม้ยืนต้น ควบคู่กับการเลี้ยงไก่ และชุดบ่อจำนวน 4 บ่อ เลี้ยงปลาสดค่อนนา และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ปลาสดค่อนนา แดดเดียว ได้รับมาตรฐาน GAP และมาตรฐานอาหารปลอดภัย กลายเป็นสินค้าอัตลักษณ์ของจังหวัดปัตตานี จากการส่งเสริมและการสนับสนุนองค์ความรู้ควบคู่กับปัจจัยการผลิตของหน่วยงานภาครัฐ ทำให้เกษตรกรสามารถเป็นต้นแบบทางการดำเนินการทำเกษตรผสมผสานแก่ชุมชน เกิดการรวมกลุ่มจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนนาเกตุพัฒนา

เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2566 นางอัญชลี สุวจิตตานนท์ รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร เข้าร่วมการตรวจประเมินรางวัลเลิศรัฐ สาขาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประเภทรวมใจแก่งาน ประจำปี 2566 ชั้นตอนที่ 2 การตรวจประเมิน ณ องค์การบริหารส่วนตำบลแปะ-ระ และที่ทำการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปลงเรียนรู้ ควบคู่การผลิตเพื่อยังชีพบ้านควนโห๊ะ ตำบลแปะ-ระ อำเภอกำแพง จังหวัดสตูล ซึ่งมีผลิตภัณฑ์หลักที่สร้างรายได้ให้กลุ่ม คือ ข้าวโพดหวาน ผักสลัด ผักกาดขาว ผักกวางตุ้ง ไข่เป็ด และพืชผักสวนครัวต่าง ๆ ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มได้รับรองมาตรฐาน GAP และอยู่ในระหว่างการขอรับรองมาตรฐาน GAP แบบกลุ่ม การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มเกิดเป็นแปลงเรียนรู้ที่มีคนสนใจเข้ามาเรียนรู้ และมีแนวโน้มรายได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้สมาชิกกลุ่มมีรายได้มากยิ่งขึ้น

เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2566 นายพีทัศน์ อุ่นจิตตพันธ์ รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร เป็นประธานกล่าวเปิดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการผลิตสื่อและขยายผลเกษตรกรตำบลต้นแบบ “คนปลูกคนสร้างเรื่อง” ณ ห้อง Common Studio D1 อาคารศูนย์การเรียนรู้ สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส ทั้งนี้ เกษตรตำบลเป็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ปฏิบัติหน้าที่ใกล้ชิดกับพี่น้องเกษตรกรมากที่สุด มีภารกิจสำคัญในการถ่ายทอดความรู้ สร้างความเข้าใจ ขับเคลื่อนงานส่งเสริมการเกษตร และพัฒนาการเกษตรในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ กรมส่งเสริมการเกษตรจึงมุ่งหวังว่าการจัดอบรมดังกล่าว จะช่วยให้เกษตรกรตำบลเกิดทักษะความรู้ด้านการผลิตสื่อ และสามารถนำไปต่อยอดในการผลิตสื่อเพื่อเผยแพร่ภารกิจและผลการดำเนินงานของกรมส่งเสริมการเกษตรสู่สาธารณชน และเป็นต้นแบบในการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรต่อไป

เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2566 นายครองศักดิ์ สกรักษา รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร ลงพื้นที่ติดตามผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน ตามพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ณ กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหนองเหิน ตำบลนาदान อำเภอสุราษฎร์ธานี จังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อพบปะพูดคุย รับฟังปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่ม พร้อมทั้งให้คำแนะนำ แนวทางการดำเนินงานของกลุ่มให้มีความเข้มแข็ง มั่นคงต่อไป ทั้งนี้ กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหนองเหิน ประกอบกิจกรรมผลิตและแปรรูปสมุนไพร เพาะขยายพันธุ์ปลา และจักสาน โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต ยึดหลักการพึ่งพาตนเอง และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สามารถลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ ในครัวเรือน และขยายผลไปสู่เกษตรกรรายอื่น ๆ ต่อไป

เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2566 นายภูษณ อุตตะมะเวทิน รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร ลงพื้นที่เยี่ยมชมและติดตามการดำเนินงานห้องที่เยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์เรียนรู้ และการท่องเที่ยวเชิงเกษตรผสมผสานสวนยายดา - เจ็บูเขื่อน ตำบลตะพง อำเภอมืองระยอง จังหวัดระยอง เพื่อรับฟังผลการดำเนินงาน รวมทั้งปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่มท่องเที่ยวเชิงเกษตร และมอบแนวทางการขับเคลื่อนการเกษตรแก่เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร และสมาชิกกลุ่มท่องเที่ยวเชิงเกษตรในด้านต่าง ๆ อาทิ การเงิน การตลาด การบริหารธุรกิจแบบครบวงจร การกระจายสินค้า และระบบขนส่งโลจิสติกส์ ทั้งนี้ ศูนย์เรียนรู้ฯ ดังกล่าว ยังเป็นที่พักโฮมสเตย์และสวนผลไม้ เปิดให้นักท่องเที่ยวมาเยือนและสัมผัสกับธรรมชาติ ซึ่งแต่ละปีจะมีนักท่องเที่ยวมาเยือนเป็นจำนวนมาก ทำให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีชื่อเสียงอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดระยอง

เรียบเรียง-ภาพ : สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองปัตตานี, สำนักงานเกษตรจังหวัดปัตตานี และสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 5 จังหวัดสงขลา

เกลือหวานปัตตานี

มรดกแห่งภูมิปัญญา เอกลักษณ์เดียวในคาบสมุทรแหลมมลายู

ปัตตานี เมืองท่าการค้าที่เจริญรุ่งเรืองนับแต่พุทธศตวรรษที่ 21 และเป็นเมืองเดียวแห่งแผ่นดินด้ามขวานสุวรรณภูมิคาบสมุทรมลายู ที่ผลิตสินค้าสำคัญส่งขายไปยังเมืองต่าง ๆ ตลอดจนแหลมมลายู สิงคโปร์และอินโดนีเซีย สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพเมื่อครั้งดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ได้เสด็จตรวจราชการหัวเมืองปักษ์ใต้ และได้กล่าวว่า “เมืองตานี มีนาเกลือแห่งเดียวตลอดแหลมมลายู สินค้าเกลือเมืองตานีขายได้อย่างแพงถึงเกวียนละ 16 แหรัญขายตลอดออกไปจนสิงคโปร์และเกาะหมาก...” สอดคล้องกับเรื่องเล่ามาแต่ในอดีต ที่เกี่ยวกับการค้าขายเกลือปัตตานีว่า “ทะเลอ่าวไทยและอ่าวปัตตานีเต็มไปด้วยเรือสินค้าที่มารอซื้อขายเกลือเป็นจำนวนมาก” แม้ว่าเกลือจากเมืองปัตตานีจะมีราคาสูงกว่าเกลือจากแหล่งอื่น แต่กลับเป็นที่นิยมของผู้บริโภค ทั้งใช้ปรุงอาหารโดยตรง และเป็นส่วนประกอบหลักในการแปรรูปหรือถนอมอาหาร เช่น น้ำปลา น้ำบูดู ปลาเค็ม เป็นต้น ทำให้อาหารอร่อยกลมกล่อม หวานฉ่ำ

แนวทางการขับเคลื่อนมาตรการพัฒนาเกลือทะเลไทยทั้งระบบครบวงจร

จากประวัติศาสตร์การทำนาเกลือของประเทศไทยที่มีมาอย่างยาวนานรัฐบาลจึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของอาชีพการทำนาเกลือ และได้มีมติคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2554 เห็นชอบให้การทำนาเกลือในส่วนที่เป็นเกลือสมุทรเป็น “เกษตรกรรม” และผู้ทำนาเกลือเป็น “เกษตรกร” พร้อมทั้งมอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาเกลือทะเลไทย เพื่อช่วยหาแนวทางแก้ไขปัญหาและกำหนดแนวทางมาตรการพัฒนาเกลือทะเลไทยทั้งระบบ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ผู้ประกอบอาชีพเกลือทะเล โดยกำหนดรูปแบบการดำเนินงานในลักษณะเกษตรแปลงใหญ่ และดำเนินการตามนโยบายตลาดนำการผลิต เพื่อเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกร ส่งผลให้อาชีพนี้ คงอยู่คู่กับประเทศไทยสืบไป และที่ประชุมคณะกรรมการพัฒนาเกลือทะเลไทยครั้งที่ 4/2563 เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2563 ได้มีมติเห็นชอบมอบหมายให้กรมส่งเสริมการเกษตรจัดตั้งกลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกลือทะเลไทย อยู่ภายใต้กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน เพื่อเป็นที่ตั้งของสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาเกลือทะเลไทย และเป็นหน่วยงานสนับสนุนการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาเกลือทะเลไทย

กรมส่งเสริมการเกษตร ได้ดำเนินโครงการพัฒนาเกลือทะเลครบวงจร เพื่อบูรณาการการดำเนินงานพัฒนาเกลือทะเลไทยของหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และเกษตรกร ในการส่งเสริมและพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตเกลือทะเล ตั้งแต่การสำรวจและจัดเก็บข้อมูลการทำนาเกลือ การจัดทำแปลงนาเกลือทะเลต้นแบบ การพัฒนาคุณภาพการผลิตเกลือทะเลให้ได้มาตรฐาน รวมทั้งพัฒนาสินค้าเกลือทะเลให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสินค้าเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าให้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค พัฒนาศักยภาพหมู่บ้านเกลือทะเลเพื่อการท่องเที่ยวชุมชน ส่งเสริมเกษตรกรนาเกลือทะเลให้มีอาชีพเสริมนอกฤดูการทำนาเกลือ และผลักดันพัฒนาแหล่งผลิตนาเกลือทะเลให้เป็นมรดกทางการเกษตรโลก (GIAHS)

รู้หรือไม่

เกลือบริโภคในท้องตลาดโดยทั่วไป ส่วนใหญ่คือเกลือสินเธาว์ ที่ผลิตจากแร่หินเกลือ ซึ่งจะต้องเติมไอโอดีน หรือแร่ธาตุเสริมเพิ่มเติมลงไป แต่เกลือทะเลมีไอโอดีนและแร่ธาตุ ตามธรรมชาติครบถ้วนอยู่แล้ว

เกลือหวานเมืองปัตตานี แปลงใหญ่มาเกลือทะเล

กรมส่งเสริมการเกษตรได้สนับสนุนให้เกษตรกรผู้ทำนาเกลือหวานปัตตานีรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นแปลงใหญ่มาเกลือทะเล 2 กลุ่ม ตามที่ตั้งของแปลง คือ แปลงใหญ่มาเกลือตำบลบานา และแปลงใหญ่มาเกลือตำบลตันหยงลุโละ มีเกษตรกรเข้าร่วมแปลงใหญ่รวม 91 ราย พื้นที่ 424 ไร่ แม้ว่าการทำนาเกลือปัตตานีจะมีขั้นตอนการปฏิบัติที่คล้ายคลึงกับการ ทำนาเกลือ ในภูมิภาคอื่น แต่วิธีการปฏิบัติที่สืบทอดกันมา ยังใช้เครื่องมือและวิธีการแบบดั้งเดิม ทำให้เกลือหวานปัตตานีไม่มีการปนเปื้อนสารเคมีได้เลย ซึ่งขั้นตอนการเก็บเกี่ยวเกลือจะเริ่มประมาณเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม และสามารถทำซ้ำ ๆ เพื่อผลิตเกลือให้ได้จำนวนหลายรอบ จนกว่าจะเข้าสู่ฤดูฝนซึ่งถือเป็นการปิดฤดู การทำนาเกลือ แม้แต่เม็ดเกลือก็ยังมีวิธีการขายที่ยังใช้แนวปฏิบัติอย่างโบราณ คือ ไม่ได้ขายแบบชั่งน้ำหนัก แต่มีการ ขายเกลือแบบตวงปริมาณ โดยใช้หน่วยเป็น “ก้นตัง” ซึ่ง 1 ก้นตัง จะมีปริมาตร 4 ลิตร หรือน้ำหนักประมาณ 3.3 กิโลกรัม ประวัติศาสตร์การผลิตเกลือทะเลหวานแห่งเมืองปัตตานี ดินแดนแห่งชายแดนภาคใต้ของไทย มีการสืบทอดกันมาอย่างยาวนานและทรงคุณค่า ผสมผสานกับภูมิปัญญาบรรพบุรุษที่ถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น หลอมรวมกับทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น ละลายอ้อมตัวจนตกผลึกเป็นเม็ดเกลือหวานปัตตานีที่มีรสชาติกลมกล่อมเป็นเอกลักษณ์ ที่โดดเด่นไม่เหมือนใคร เกลือที่ทุกบ้านจะต้องมีติดครัวไว้บริโภค กำลังถูกรุกทำลายพื้นที่ด้วยการขยายตัวของ ชุมชนเมือง นาเกลือปัตตานีในอดีตที่เคยรุ่งโรจน์มีพื้นที่มากกว่าหมื่นไร่ ปัจจุบันยังคงเหลือเพียงหนึ่งพันกว่าไร่ ปริมาณการผลิตเพียงไม่ถึง 1 เปอร์เซ็นต์ของกำลังการผลิตทั้งประเทศ มีผู้ที่ยังหวงแหนสืบทอดอาชีพดั้งเดิมนี้เพียงไม่ถึงร้อยราย และนับวันก็จะยิ่งลดจำนวนลงไปเรื่อย ๆ จนคาดกันว่าหลังปี พ.ศ. 2570 อาจไม่หลงเหลือวิถีการทำนาเกลือของชาวปัตตานีอีกแล้วก็เป็นได้

การพัฒนาเกลือหวานปัตตานีจึงอาจไม่ใช่เพียง การส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตเกลือที่ได้มาตรฐาน แต่ยังคงขับเคลื่อนให้เกลือหวานปัตตานีเป็นที่รู้จักและหวงแหนในฐานะ “เกลือหวาน” ของไทย เอกลักษณ์เดียวในคาบสมุทรแหลมมลายู เพื่อให้ลูกหลานได้สืบทอดวิถีชีวิตชาวนาเกลือปัตตานีให้ยังคงอยู่คู่ดินแดนปลายด้ามขวานแห่งนี้ตลอดไป

ลักษณะโดดเด่นของเกลือจากเมืองปัตตานี

เกลือจากเมืองปัตตานีมีขนาดเล็กละเอียด ขาวสะอาดแวววาว มีรสชาติเค็มอ่อน ๆ ไม่เค็มจัดจนขม รสกลมกล่อม หวานนัว โดยธรรมชาติ ประกอบกับอาจมีแร่ธาตุต่าง ๆ ที่ผสมกลมกลืนจนได้รสชาติเฉพาะ เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ จนได้รับการขนานนามว่า “Garam Manis หรือ เกลือหวานปัตตานี” ทำให้ปัตตานีเป็นเมืองแห่งเดียวในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย อาจรวมถึงในคาบสมุทรมลายู ที่สามารถทำนาเกลือทะเล เป็นแหล่งผลิต และจำหน่ายเกลือสำคัญ เป็นมรดกทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมสืบมา

เรียบเรียง : กลุ่มพัฒนาสื่อส่งเสริมการเกษตร สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี
ข้อมูล-ภาพ : ทศพล ไม่แสบข้าง, พิชรี ธิคำลอง สำนักงานเกษตรจังหวัดลำพูน

ลำไยเขียวเขียวป่าเส้า

ลำไย GI แห่งเมืองลำพูน

ลำพูน เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ให้ผลผลิตลำไยสูงมากเป็นลำดับต้น ๆ ของประเทศไทย ชาวลำพูนนิยมปลูกลำไยไว้ในครัวเรือน เพื่อบริโภคมาแต่ในอดีต ลำไยเป็นผลไม้ที่ขาดไม่ได้ในการจัดงานประเพณีสำคัญต่าง ๆ ของชาวลำพูน จึงได้ชื่อว่า **“เมืองแห่งลำไย”** ดังคำขวัญประจำจังหวัดลำพูนที่ว่า **“พระธาตุเด่น พระรอดขลัง ลำไยดัง กระเทียมดี ประเพณีงาม จามเทวี ศรีหริภุญชัย”**

เรื่องเล่าลำไยพันธุ์เขียวเขียวต้นแรกในจังหวัดลำพูน

จังหวัดลำพูน มีการปลูกและพัฒนาลำไยมาเป็นเวลากว่า 100 ปี ตั้งแต่รัชสมัยรัชกาลที่ 5 จากเรื่องเล่าสืบต่อมามีขุนเข้ม ขำมขันธ์ กำนันตำบลป่าขาม (ต่อมาเปลี่ยนเป็นหนองช้างคื่น) เป็นผู้นำลำไยเขียวเขียวจากเชียงใหม่เข้ามาปลูกในลำพูน โดยได้ชิมลำไยที่นำมาเลี้ยงต้อนรับคณะเจ้านายจากกรุงเทพฯ และติดใจในรสชาติ จึงได้นำเมล็ดมาปลูกที่บ้านหนองช้างคื่น ตำบลป่าขาม ซึ่งถือว่าเป็นลำไยพันธุ์เขียวเขียวต้นแรกที่ปลูกในจังหวัดลำพูน ต่อมาเป็นที่รู้จักในชื่อ **“ลำไยต้นหมื่น”** เพราะในปี พ.ศ. 2511 สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ 40 – 50 เซ่งต่อต้น จึงสร้างรายได้ให้กับเจ้าของถึง หมื่นกว่าบาทในฤดูการเดียว

จุดเริ่มต้นในการอนุรักษ์และการผลิตลำไยเขียวเขียวป่าเส้า

นายบุญส่ง ศรีทิพย์ ประธานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอนุรักษ์และผลิตลำไยเขียวเขียวป่าเส้า เปิดเผยว่า วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอนุรักษ์และผลิตลำไยเขียวเขียวป่าเส้า จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2559 มีวัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์และผลิตลำไยเขียวเขียวป่าเส้า ที่มีความหลากหลายทางสายพันธุ์ แยกย่อยไปตามการกลายพันธุ์จากการขยายพันธุ์ด้วยการเพาะเมล็ด ปัจจุบันลำไยเขียวเขียวป่าเส้ามีการแบ่งสายพันธุ์ย่อยลงไปอีก เช่น เขียวเขียวตาหมอน, เขียวเขียวลูกกุย, เขียวเขียวปู้ต้อ, เขียวเขียวทาโจ้ง, เขียวเขียวอ้าย (เล็ม) เป็นต้น

ลำไยต้นแรก
ของจังหวัดลำพูน
ถ่ายเมื่อปี
พ.ศ. 2558

ลักษณะเฉพาะของลำไยเขียวเขียวป่าเส้า

- ลักษณะผลกลม ปลายผลป้านกลม
- เปลือกสีน้ำตาลปนเขียว เนื้อมีสีขาวขุ่น
- เนื้อแน่นแห้ง ไม่ฉ่ำน้ำ
- รสชาติหวานหอม
- เมล็ดสีดำมันกลม

นายบุญส่ง ศรีทิพย์ ประธานวิสาหกิจชุมชน
กลุ่มอนุรักษ์และผลิตลำไยเขียวเขียวป่าเส้า

นางวิไล อุตสาห์ เกษตรจังหวัดลำพูน

ปัจจุบันพื้นที่ปลูกลำไยเบี้ยวเขียวที่สามารถขอใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ GI (Geographical Indication) มีพื้นที่อยู่ใน 6 ตำบลของอำเภอเมืองลำพูน คือ ตำบลอุโมงค์ ตำบลเหมืองง่า ตำบลหนองช้างคืน ตำบลประตู่ป่า ตำบลต้นธง และตำบลริมปิง มีผลผลิตออกสู่ตลาดประมาณช่วงเดือนกรกฎาคม ถึง เดือนกันยายน ประมาณปีละ 10,000 กิโลกรัม จำหน่ายผ่านวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอนุรักษ์และผลิตลำไยเบี้ยวเขียวป่าเส้า และเกษตรกรในพื้นที่ 6 ตำบลดังกล่าว ผ่านช่องทางออนไลน์และออฟไลน์

นางวิไล อุตสาห์ เกษตรจังหวัดลำพูน กล่าวว่า สำนักงานเกษตรจังหวัดลำพูน สำนักงานพาณิชย์จังหวัดลำพูน และองค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน ได้ร่วมกันดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาให้ลำไยเบี้ยวเขียวป่าเส้าได้รับการจดทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 และมีการตรวจสอบการผลิตตามมาตรฐานและมีระบบควบคุมภายใน เพื่อให้ผู้บริโภคมีความมั่นใจได้ว่าลำไยเบี้ยวเขียว GI จังหวัดลำพูน มีคุณภาพ มีความปลอดภัย มีลักษณะตรงตามสายพันธุ์ที่กำหนดไว้ ลำไยเบี้ยวเขียวลำพูน สามารถสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ปลูกลำไยเบี้ยวเขียวได้เป็นอย่างดี สามารถขายผลผลิตได้ถึง กิโลกรัมละ 100 บาท นอกจากนี้ยังมีการขยายกิ่งพันธุ์เพื่อจำหน่ายให้กับ ผู้ที่สนใจนำไปปลูกทั้งในและนอกพื้นที่ ในราคา 100 - 180 บาท ขึ้นอยู่กับขนาดของกิ่งพันธุ์ ☑

ห้ามพลาด!!!

ลำไยเบี้ยวเขียวป่าเส้า
ของดีเมืองลำพูน อหากชิมต้องจ้อง
1ปี มีครั้งเดียว

สนใจและศึกษาดูงานติดต่อได้ที่ :

- 📍 สำนักงานเกษตรจังหวัดลำพูน
- 📞 โทรศัพท์ 0 5351 1120 ในวันและเวลาราชการ
- สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม สินค้าและผลิตภัณฑ์ ติดต่อได้ที่ :**
- 📍 วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอนุรักษ์และผลิตลำไยเบี้ยวเขียวป่าเส้า ตำบลอุโมงค์ อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน
- 📞 คุณจงจิตร ธรรมสุ โทรศัพท์ 06 5203 8180
- 📞 คุณทศพล ไม้แสนช่าง สำนักงานเกษตรจังหวัดลำพูน โทรศัพท์ 08 9890 8921

น้ำผึ้งแท้ หรือ น้ำผึ้งปลอม

รู้ผลได้แม่นยำด้วยการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำผึ้ง

หลายครั้งที่ผู้บริโภคเมื่อซื้อน้ำผึ้งแล้วมักจะมีคำถามขึ้นในใจว่า “น้ำผึ้งที่กำลังจะซื้อนี้เป็นน้ำผึ้งแท้หรือไม่ ?” เนื่องจากในปัจจุบันมีน้ำผึ้งหลากหลายชนิดจำหน่ายในท้องตลาดและมีลักษณะที่คล้าย ๆ กัน ซึ่งยากจะบอกได้ว่าน้ำผึ้งขวดไหนเป็นน้ำผึ้งแท้ หรือ น้ำผึ้งปลอม ดังนั้น เพื่อให้คลายข้อสงสัยเรามาร่วมหาคำตอบกันไปพร้อม ๆ กัน

ก่อนอื่นเรามาทำความเข้าใจกับ น้ำผึ้ง กัน

น้ำผึ้ง เกิดจากผึ้งงานไปเก็บรวบรวมน้ำต้อยหรือน้ำหวานของดอกไม้ หรือตอมน้ำหวานจากส่วนอื่น ๆ ของต้นไม้มาเก็บไว้ในกระเพาะน้ำผึ้งของผึ้ง (Honey stomach) น้ำหวานที่ผึ้งเก็บมาได้นั้นจะมีเอนไซม์อินเวอร์เทส ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเคมีของน้ำหวาน และจะมีโครงสร้างทางเคมีที่แตกต่างจากน้ำตาลตามธรรมชาติ และผึ้งจะเก็บน้ำหวานที่ได้มาไว้ในหลอดรวงรัง ผึ้งจะมีการกระพือปีกในระหว่างการบินภายในรังเพื่อระบายความร้อนภายในรังผึ้ง ซึ่งจะเป็นการไล่ความชื้นและเป็นการบ่มน้ำหวานให้มีความเข้มข้นขึ้นโดยธรรมชาติ และเมื่อได้น้ำหวานที่เข้มข้นจนได้ที่ ผึ้งจะทำการปิดหลอดรวงรังด้วยไขผึ้ง น้ำผึ้งที่ผ่านกระบวนการดังกล่าวข้างต้นจะเป็นน้ำผึ้งจากธรรมชาติที่มีคุณภาพดีที่สุดใน

เราจะทราบได้อย่างไรว่าน้ำผึ้งที่ซื้อนั้น เป็นน้ำผึ้งแท้ หรือ น้ำผึ้งปลอม ?

ในอดีตเรามีวิธีการทดสอบน้ำผึ้งมากมาย เช่น การดูการไหลของน้ำผึ้งว่าเป็นไหลเป็นสายต่อเนื่องหรือไม่ หรือนำน้ำผึ้งมาหยดบนกระดาษทิชชู แล้วดูว่าน้ำผึ้งจะซึมทะลุกระดาษหรือไม่ เป็นต้น ซึ่งวิธีดังกล่าวเป็นเพียงการพิสูจน์ความเข้มข้นของน้ำหวานเท่านั้น สำหรับการทดสอบในน้ำผึ้งแท้และน้ำผึ้งปลอมจะแสดงผลไม่แตกต่างกัน ส่วนการทดสอบสี กลิ่น รส ตามชนิดของน้ำผึ้ง ด้วยการชิมน้ำผึ้งหรือละลายในน้ำอุ่น หรือดมกลิ่นน้ำผึ้ง วิธีการนี้ผู้ชิมต้องมีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการชิมน้ำผึ้งแท้มาก่อนจึงจะบอกได้ ซึ่งน้ำผึ้งแท้จะมีคุณสมบัติแตกต่างจากน้ำผึ้งปลอมหรือน้ำผึ้งเทียม น้ำผึ้งแท้ที่ผ่านกระบวนการตามธรรมชาติ โดยผึ้งจะมีชนิดน้ำตาลที่แตกต่างจากน้ำผึ้งปลอมหรือน้ำผึ้งเทียม นอกจากนี้ในน้ำผึ้งปลอมหรือน้ำผึ้งเทียมจะไม่พบวิตามิน และเอนไซม์ที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย หากบริโภคเข้าไปก็จะไม่ได้รับประโยชน์ที่แท้จริงจากน้ำผึ้ง

แล้วน้ำผึ้งแท้ น้ำผึ้งปลอม น้ำผึ้งเทียม มีลักษณะแตกต่างกันอย่างไร ?

น้ำผึ้งแท้ : เป็นน้ำหวานจากดอกไม้หรือตาใบที่ผึ้งไปเก็บมาเพื่อเปลี่ยนเป็นน้ำผึ้งในรังตามกระบวนการกล่าวไว้ข้างต้น

น้ำผึ้งปลอม : เป็นการนำน้ำตาลชนิดอื่น เช่น แบะแซ มาแต่งสีและกลิ่นแล้วหลอกลวงผู้บริโภคว่าเป็นน้ำผึ้ง

น้ำผึ้งเทียม : เป็นน้ำหวานแต่งสี กลิ่น รสให้ดูคล้ายน้ำผึ้ง เช่น Honey syrup เป็นต้น

วิธีการที่ดีที่สุดที่จะทราบได้ว่าน้ำผึ้งแท้หรือน้ำผึ้งปลอม ต้องไปตรวจวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการเท่านั้น ซึ่งในปัจจุบันก็มีการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำผึ้ง 2 วิธี ดังนี้

1. การตรวจหาน้ำตาลปลอมปนในน้ำผึ้งด้วยเทคนิคไอโซโทปเสถียร

เทคนิคไอโซโทปเสถียรในน้ำตาลและโปรตีนในน้ำผึ้งนี้ เป็นวิธีการตรวจสอบการปลอมปนน้ำตาลในน้ำผึ้งที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล โดยจะวิเคราะห์ความแตกต่างในอัตราส่วนของไอโซโทปคาร์บอน-13 และคาร์บอน-12 (13C/12C) ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติในน้ำตาลที่มาจากพืช C3 และพืช C4 หากพบว่าคาร์บอน -13 ในน้ำตาลมีค่าน้อยกว่า -23.5 เปอร์เซ็นต์ และความแตกต่างกันของค่าไอโซโทปของคาร์บอน -13 ในน้ำตาลและโปรตีนแตกต่างกันน้อยกว่า 1 เปอร์เซ็นต์ ถือว่าเป็นน้ำผึ้งแท้จากธรรมชาติ ในปัจจุบันหน่วยงานที่ให้บริการในการวิเคราะห์ด้วยเทคนิคดังกล่าว คือ สถาบันเทคโนโลยีนิวเคลียร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน) นอกจากนี้ เทคนิคไอโซโทปเสถียรสามารถวิเคราะห์น้ำตาลปลอมปนในน้ำมะพร้าวได้อีกด้วย

เครื่อง Combustion modules-cavity ring-down spectroscopy (CM-CRDS) สำหรับใช้ตรวจวิเคราะห์หาการปลอมปนน้ำตาลในน้ำผึ้งด้วยเทคนิคไอโซโทปเสถียร

เครื่อง High Performance Liquid Chromatography (HPLC)

2. การตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำผึ้ง ด้วยเครื่อง HPLC

เครื่องโครมาโทกราฟีสำหรับงานแยกและวิเคราะห์องค์ประกอบทางเคมีประสิทธิภาพสูง (High Performance Liquid Chromatography : HPLC) เป็นเครื่องมือที่สามารถตรวจหาชนิดน้ำตาลในน้ำผึ้งได้ ทำให้เราทราบชนิดน้ำตาลภายในน้ำผึ้งว่าประกอบด้วยน้ำตาลชนิดใดบ้าง เช่น น้ำตาลกลูโคส น้ำตาลฟรุคโตส น้ำตาลซูโครส เป็นต้น นอกจากนี้ยังสามารถตรวจค่า HMF ของน้ำผึ้ง ซึ่งเป็นค่าที่บ่งบอกถึงน้ำผึ้งได้รับความร้อนและอายุการเก็บของน้ำผึ้ง เพราะน้ำผึ้งที่เก็บไว้นานจะมีสีเข้มขึ้นและจะมีค่า HMF ที่สูงกว่าน้ำผึ้งที่ไม่ผ่านความร้อนและน้ำผึ้งที่เก็บใหม่ ซึ่งค่าต่าง ๆ ที่ผ่านการวิเคราะห์จากเครื่อง HPLC จะต้องสอดคล้องกับมาตรฐานคุณภาพน้ำผึ้งตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 211) พ.ศ. 2543 เรื่อง น้ำผึ้ง และมาตรฐานสินค้าเกษตร น้ำผึ้ง (มกษ 8003-2556) จึงจะได้รับรองมาตรฐาน อย.

ปัจจุบันกรมส่งเสริมการเกษตรมีเครื่อง HPLC สำหรับให้บริการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำผึ้งแก่เกษตรกร จำนวน 2 เครื่อง ที่ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านแมลงเศรษฐกิจ จังหวัดเชียงใหม่ และศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านแมลงเศรษฐกิจ จังหวัดชุมพร โดยเกษตรกรที่นำน้ำผึ้งมาตรวจ และผ่านเกณฑ์มาตรฐาน จะได้รับใบประกาศนียบัตรและสติ๊กเกอร์จากกรมส่งเสริมการเกษตรเพื่อรับรองคุณภาพน้ำผึ้งต่อไป

ด้านหน้า

ด้านหลัง

สติ๊กเกอร์รับรองคุณภาพน้ำผึ้ง

สนใจเข้ารับบริการตรวจคุณภาพน้ำผึ้ง สามารถติดต่อได้ที่

- ☑ ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านแมลงเศรษฐกิจ จังหวัดเชียงใหม่ • โทรศัพท์ 0 5200 1152
- ☑ ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านแมลงเศรษฐกิจ จังหวัดชุมพร • โทรศัพท์ 0 7765 8669

การบูรณาการ ฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกร

เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและการให้บริการแก่เกษตรกร

ความเป็นมาการพัฒนากระบวนการจัดเก็บข้อมูลทะเบียนเกษตรกรส่งเสริมการเกษตร

กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีการจัดเก็บข้อมูลสถิติการผลิตพืชและเริ่มจัดเก็บข้อมูลจากเอกสาร ที่เป็นกระดาษนำมามีทั้งกลางระบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ตั้งแต่ปี 2538 มีการพัฒนาระบบการจัดเก็บและความละเอียดของข้อมูลมากขึ้นเป็นรายครัวเรือน โดยในปี 2545 ได้มีโครงการจัดทำทะเบียนและบัตรประจำตัวเกษตรกร โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเป็นหน่วยงานในการประมวลผลและออกบัตรประจำตัวให้กับเกษตรกร และได้นำข้อมูลที่ขึ้นทะเบียนบันทึกในแผ่น Chip บัตร จำนวน 5.6 ล้านบัตร (ครัวเรือน) และต่อมาปี 2552 และปี 2553 รัฐบาลมีนโยบายจัดทำโครงการประกันรายได้เกษตรกรกรมส่งเสริมการเกษตรได้รับมอบหมายให้ขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง) เพื่อส่งให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับคัดกรองในการจ่ายเงินช่วยเหลือเกษตรกร และในปี 2557 ได้มีการรวมฐานข้อมูลจากทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจสำคัญ (ทพศ.) ปี 2552-2556 และข้อมูลจากทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) ให้เป็นฐานข้อมูลเดียวกัน เป็นรายครัวเรือน รายแปลง เพื่อให้ภาครัฐสามารถวางแผนการผลิต การตลาด ส่งเสริมสนับสนุนเกษตรกรได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และจัดทำโครงการมาตรการต่าง ๆ ให้ความช่วยเหลือเยียวยาเกษตรกรจนถึงปัจจุบัน

ประโยชน์ที่ได้รับและโครงการที่เกิดจากการบูรณาการที่ผ่านมา

สนับสนุนข้อมูลสำหรับคัดกรองเข้าร่วมโครงการมาตรการภาครัฐ

หน่วยงานภาครัฐเชื่อมโยงข้อมูลทะเบียนเกษตรกรไปใช้เป็นข้อมูลประกอบโครงการและมาตรการเพื่อให้การสนับสนุน และช่วยเหลือเกษตรกรเป็นจำนวนมาก เช่น

- ให้ความช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยพิบัติด้านพืช
- โครงการประกันภัยข้าวนาปีและข้าวโพดเลี้ยงสัตว์
- โครงการส่งเสริมปลูกพืชหลากหลายฤดูนาปรัง
- โครงการสนับสนุนต้นทุนการผลิตให้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี
- โครงการช่วยเหลือค่าเก็บเกี่ยวและปรับปรุงคุณภาพข้าว
- โครงการเยียวยาเกษตรกรชาวสวนลำไย
- โครงการสนับสนุนค่าบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพผลผลิตเกษตรกรผู้ปลูกข้าว
- โครงการประกันรายได้พืชเศรษฐกิจ (ข้าว ปาล์มน้ำมัน มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์)

*** โดยในปี 2565/66 มีการใช้ข้อมูลประกอบโครงการดังนี้

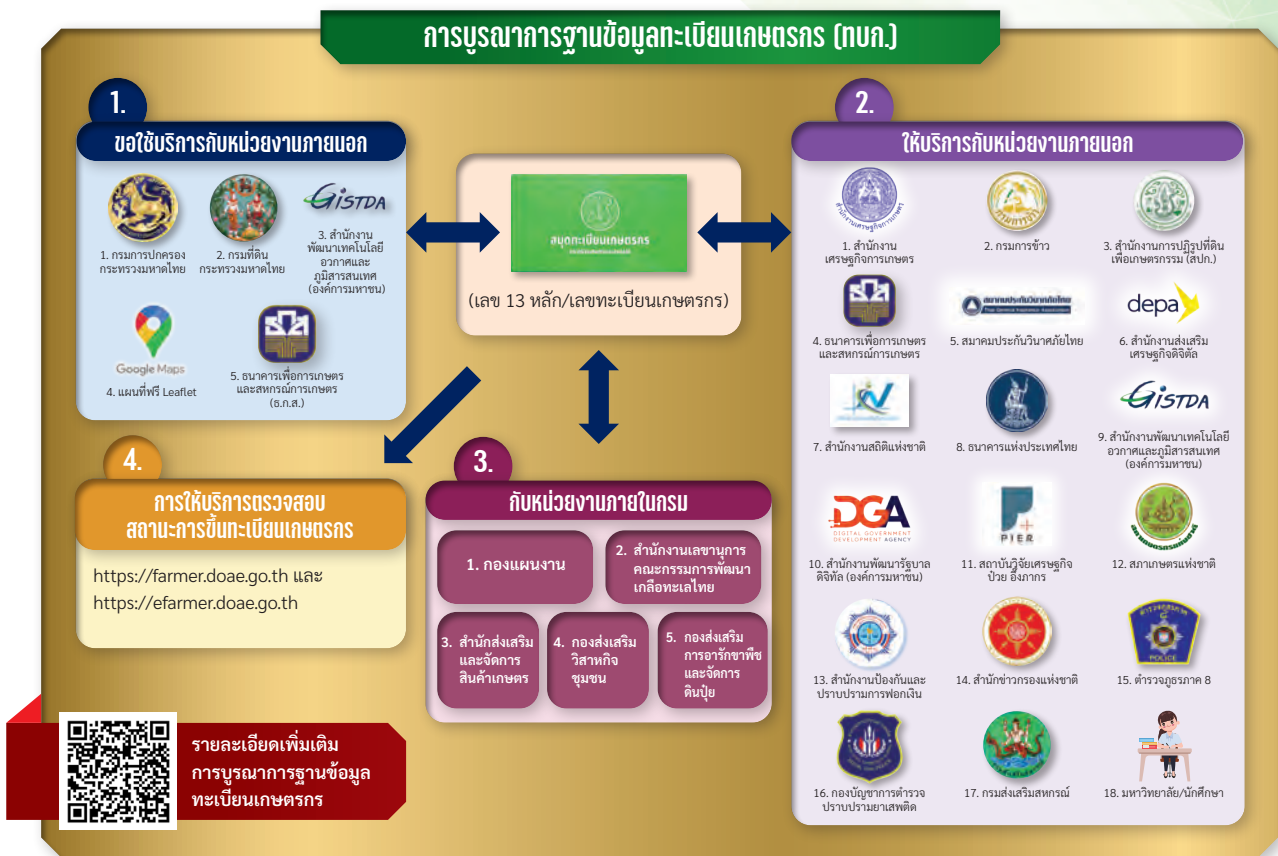
- 1) โครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2565/66 (งวดที่ 1-31)
ส่งข้อมูลให้ ธ.ก.ส. 4,655,458 ครัวเรือน 9,086,635 แปลง 61,753,384.97 ไร่
โอนเงินสำเร็จ 2,634,867 ราย 7,865,660,185.82 บาท (ข้อมูล ณ วันที่ 12 เม.ย.66)
- 2) โครงการสนับสนุนค่าบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพผลผลิตเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2565/66
ส่งข้อมูลให้ ธ.ก.ส. 4,657,038 ครัวเรือน 9,092,757 แปลง 61,788,833.79 ไร่
โอนเงินสำเร็จ 4,647,414 ราย 54,051,134,076.18 บาท (ข้อมูล ณ วันที่ 12 เม.ย.66)
- 3) โครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี 2565/66 (งวดที่ 1-6)
ส่งข้อมูลให้ ธ.ก.ส. 266,613 ครัวเรือน 435,292 แปลง 4,232,630 ไร่

ทั้งนี้ ได้นำเครื่องมือ และเทคโนโลยีมาปรับปรุงวิธีการรับขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร และการตรวจสอบข้อมูลอย่างต่อเนื่อง โดยมีการบูรณาการข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีมาตรฐาน มีความถูกต้อง และน่าเชื่อถือ อาทิ ตรวจสอบยืนยันตัวบุคคลกับฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง ตรวจสอบรูปขอบแปลงที่ดินกับฐานข้อมูลการถือครองที่ดินของกรมที่ดิน รวมถึงการนำเครื่องจับพิกัดภูมิศาสตร์ GPS มาใช้ในการจัดเก็บพิกัดที่ตั้งแปลง วัดขนาดพื้นที่วาดผังแปลงเกษตรกรมดิจิทัล โดยใช้แผนที่ภาพถ่ายดาวเทียมค้นหาพิกัดและโปรแกรม GISagro ในการเพิ่มความแม่นยำ ในเชิงพื้นที่ให้มากขึ้น แบบออนไลน์ และทันทีทันใด (Real Time)

โดยกรมส่งเสริมการเกษตร มีข้อมูลทะเบียนเกษตรกรที่ยังไม่สิ้นสภาพการเป็นเกษตรกรจำนวน 7,268,543 ครัวเรือน และได้มาขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ในปี 2565/66 ให้เป็นปัจจุบัน จำนวน 6,255,791 ครัวเรือน 22,322,539 แปลง 157,775,855.51 ไร่ (นับแบบสะสม ระหว่าง 1 ต.ค. 64 – 30 ก.ย. 65) และในปี 2566/67 มีเกษตรกรจำนวน 2,160,906 ครัวเรือน 5,162,248 แปลง 33,667,124.98 ไร่ (นับแบบสะสมและยังไม่สิ้นสุดฤดูกาลเพาะปลูก ข้อมูล ณ 10 พฤษภาคม 2566)

การบูรณาการฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกร (ทบค.) สามารถแบ่งออกได้ดังนี้

1. ขอใช้บริการตรวจสอบความถูกต้องข้อมูล ทบค. กับหน่วยงานภายนอก จำนวน 5 หน่วยงาน
2. ให้บริการเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานภายนอก จำนวน 18 หน่วยงาน
3. ให้บริการเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานภายในกรมส่งเสริมการเกษตร ตรวจสอบการเป็นเกษตรกร จำนวน 5 หน่วยงาน
4. การให้บริการตรวจสอบสถานะการขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับบุคคลทั่วไปได้ที่ <https://farmer.doae.go.th> และ <https://efarmer.doae.go.th>

รูปแบบการส่งข้อมูลและการเชื่อมโยงข้อมูลเทคโนโลยีดิจิทัล

1. การส่งข้อมูลแบบออฟไลน์ (Offline) โดยการบันทึกข้อมูลลงสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น Hard disk หรือ DVD เหมาะสำหรับการส่งข้อมูลขนาดใหญ่ และมีหนังสือราชการในการนำส่งข้อมูล
2. การส่งข้อมูลผ่านระบบอินเทอร์เน็ต
  - 2.1 การเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างเว็บแอปพลิเคชันถึงฐานข้อมูลเสมือน (Data Views)
  - 2.2 ส่งข้อมูลผ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ เหมาะสำหรับข้อมูลไม่ใหญ่มาก
  - 2.3 การอัปโหลดไฟล์บนเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่ายให้หน่วยงานภาคีดาวน์โหลดข้อมูลไปใช้
  - 2.4 การโอนย้ายไฟล์ข้อมูลขนาดใหญ่ระหว่างเครื่องแม่ข่าย

คอมพิวเตอร์ด้วยกันเอง ผ่านทาง Network Protocol เช่น FTP (File Transfer Protocol) หรือ SSH (Secure Shell)

2.5 การตรวจสอบข้อมูลแบบทันทีทันใด (Real time) ด้วยเว็บเซอร์วิส (Webservice) ซึ่งปัจจุบันนิยมใช้การดึงข้อมูลผ่านเว็บไซต์หรือเว็บแอปพลิเคชัน ด้วย API (Application Programming Interface)

3. การเชื่อมแบบ Linkage Center โดยกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ ทำหน้าที่เชื่อมโยงฐานข้อมูลประชาชนกับส่วนราชการต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนได้รับความสะดวกในการใช้บริการหน่วยงานของรัฐ ทั้งความรวดเร็ว และความถูกต้อง อีกทั้งยังช่วยลดขั้นตอนและระยะเวลาในการประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ

ทั้งนี้ การรับส่งข้อมูลมีกระบวนการรักษาความปลอดภัยข้อมูล เช่น การเข้ารหัส/ถอดรหัสข้อมูล (Encryption/Decryption) และ Token key

เรียบเรียง : กลุ่มพัฒนาสื่อส่งเสริมการเกษตร สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี
ข้อมูล-ภาพ : กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, สำนักงานเกษตรอำเภอหาราช และสำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวท่าตอมหาราช ตำบลท่าตอ อำเภอหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ต้นแบบบริหารจัดการทรัพยากรชุมชน พัฒนาสู่แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรยอดนิยม

“ตำบลท่าตอ” เป็นตำบลหนึ่งในอำเภอหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 4 หมู่บ้าน มีลักษณะเป็นพื้นที่ราบลุ่มที่มีคลองบางแก้วเป็นลำน้ำสายหลักแบ่งคั่นกลางระหว่าง 4 หมู่บ้าน และเป็นที่ตั้งของ **วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวท่าตอมหาราช** แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เปิดให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสวิถีการทำการเกษตร วิถีชีวิตชุมชนที่เรียบง่าย ไปพร้อม ๆ กับการเรียนรู้เรื่องราวประวัติศาสตร์และความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ

จุดเด่นแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมที่น่าสนใจ

■ ชิมและซื้อผลไม้สดใหม่ ละมุด GI

ละมุดบ้านใหม่ มีรสชาติหวานกรอบไม่เหมือนใคร เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกที่ได้รับอิทธิพลจากการไหลของลำน้ำที่พัดพาดินตะกอนจากแม่น้ำเจ้าพระยาและเกิดการทับถมเป็นระยะเวลาอันยาวนานจนเกิดแผ่นดินงอกที่มีความอุดมสมบูรณ์เต็มไปด้วยแร่ธาตุยื่นออกไปตลอดริมฝั่งคลอง ทำให้ละมุดสายพันธุ์มะกอกของที่นี่ มีผลเล็กเหมือนผลมะกอกเปลือกบางสีน้ำตาลเข้ม รสชาติหวานกรอบ เนื้อละเอียดแน่น จนได้รับการรับรองให้เป็นผลิตภัณฑ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) โดยจะออกผลผลิตเฉพาะในช่วงเดือนมกราคม – เมษายน ขณะเดียวกันนักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้การจัดการขยะในพื้นที่สวนละมุดด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการทำเสวียนล้อมต้นละมุด กักเก็บเศษใบไม้ที่ร่วงหล่นเพื่อให้เกิดเป็นปุ๋ยหมัก ซึ่งเป็นวิธีการกำจัดขยะภายในพื้นที่ทำการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ

รวมจุดเด่นเพื่อการกระจายรายได้

วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวท่าตอมหาราช ตำบลท่าตอ อำเภอหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เกิดจากการรวมตัวกันของเกษตรกรจาก 4 หมู่บ้านของตำบลท่าตอด้วยแนวคิดการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนอย่างทั่วถึงทุกหมู่บ้าน มีการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยรวบรวมจุดเด่นที่น่าสนใจของชุมชน เช่น ละมุดบ้านใหม่ ละมุด GI ที่มีรสชาติหวานกรอบเนื้อละเอียดแน่นไม่เหมือนใคร, ที่พักโฮมสเตย์ดีดิมคลอง, มะม่วงกวนส้มลิ้ม, สวนกล้วยไม้และสวนฝรั่งของ Smart Farmer, ประวัติศาสตร์ของปฐมหมุดแห่งแรก (หมุดแรกที่กรมที่ดินสร้างขึ้น ในประเทศไทย) และสถานที่สำคัญทางศาสนา ฯลฯ มานำเสนอเป็นเส้นทางท่องเที่ยวได้อย่างน่าสนใจ โดย **กรมส่งเสริมการเกษตร ร่วมกับหน่วยงานภาคีในพื้นที่** ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการรวมกลุ่มกันเป็นวิสาหกิจชุมชน การบริหารจัดการและพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว การเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวในพื้นที่ การสร้างเครือข่ายกับชุมชน ตลอดจนส่งเสริมด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ทำให้ที่นี่เป็นที่รู้จักในหมู่นักท่องเที่ยว

เวลาทำการ: 11:30 น. - 27:00 น.

นอกจากนี้ ที่นี่ยังมีกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้านวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีในชุมชน เช่น กิจกรรมไหว้พระขอพรหลวงพ่อดิ่งหลวงมงคลวัดท่าตอ กิจกรรมไหว้พระปิดทองหัวใจพระนอน วัดใหม่ปากบาง การเข้าชมปฐมมฤตโบราณ มฤตหลักฐานแผ่นดินที่มฤตแรกที่กรมที่ดินสร้างขึ้นในประเทศไทย โดยสร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ร.ศ. 123 เพื่อใช้อ้างอิงในการรังวัดวางโครงและสร้างระวางแผนที่สำหรับออกโฉนดที่ดิน ตั้งอยู่ในบริเวณที่ดินของนางสาวเก เกลยอาจ บ้านเลขที่ 30 หมู่ที่ 2 ตำบลท่าตออำเภอเมืองราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อีกทั้งกิจกรรมที่จะทำให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ถึงวิถีการทำเกษตรในพื้นที่ที่น่าสนใจ ไม่ว่าจะเป็น

■ **เรียนรู้การตอนกิ่งละมุด จากปราชญ์ชาวบ้าน**

กิจกรรมไฮไลท์ที่นอกจากจะได้รับองค์ความรู้ และฝึกการตอนกิ่งแล้วนั้น นักท่องเที่ยวจะได้ติดป้ายชื่อกำกับไว้ที่กิ่งตอน เมื่อกิ่งตอนออกรากดี ทางวิสาหกิจชุมชนจะนำลงถุงเพาะชำ ดูแลจนแข็งแรง ก่อนส่งถึงมือนักท่องเที่ยวเจ้าของกิ่งตอนนั้นเพื่อนำไปปลูกต่ออีกด้วย

■ **ชมสวนกล้วยไม้ตัดดอกหลากสายพันธุ์**

สวนกล้วยไม้ตัดดอกที่บริหารจัดการโดย smart farmer คุณมนัส กลั่นพจน์ ชมกล้วยไม้หลากหลายสายพันธุ์ เช่น แวนด้า หวาย และพันธุ์ไฮไลต์อย่างพันธุ์ช้าง รวมทั้งสายพันธุ์ใหม่ ๆ ที่พัฒนาสายพันธุ์จนได้พันธุ์ลูกผสมให้ดอกสีแสนสวยงาม เรียนรู้ และทดลองการอนุบาลกล้วยไม้จากขวดเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ ลงกระถางด้วยตัวเอง พร้อมทั้งเลือกซื้อพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับเป็นของฝากของที่ระลึกติดไม้ติดมือได้อีกด้วย

■ **ชมสวนฝรั่งจินดาวัลย์**

สวนฝรั่งสายพันธุ์กิมจู โดย smart farmer คุณจินดาวัลย์ ผดุงวงศ์ รัชชาติหวานกรอบ เนื้อนุ่มฟู ปลอดภัยจากสารเคมี เรียนรู้การดูแลต้นฝรั่งและเลือกซื้อฝรั่งจากสวนเป็นของฝาก

■ **ชมการถ่มมะม่วงกวนส้มลิ้ม ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปอาหารแม่สมบัติ ตำบลท่าตอ**

จากภูมิปัญญาชาวบ้านในการถนอมอาหารของกลุ่มแม่บ้านท่าตอ นำไปสู่การแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์จนได้มาตรฐาน มีการตากในโรงเรือนพลังงานแสงอาทิตย์ ยกกระดับผลิตภัณฑ์โดยการขอขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์สินค้า OTOP และได้รับรองมาตรฐานฮาลาล

■ **พักแรมโฮมสเตย์สัมผัสธรรมชาติริมคลองบางแก้ว**

นักท่องเที่ยวสามารถพักกาย หย่อนใจได้ที่ ณ “บ้านลิเก อาหารป่าแอนดโฮมสเตย์” ที่ให้บริการที่พัก ในรูปแบบโฮมสเตย์ได้รับการประเมินมาตรฐานที่พักนักเดินทาง Home Lodge จากกรมการท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสกับธรรมชาติริมคลองบางแก้ว นอกจากนี้ จะให้บริการที่พักแล้ว ยังมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่รองรับนักท่องเที่ยว เช่น การแต่งชุดลิเกเพื่อถ่ายรูปเป็นที่ระลึก การชิมขนมและเครื่องดื่มที่รังสรรค์จากละมุด GI เป็นต้น

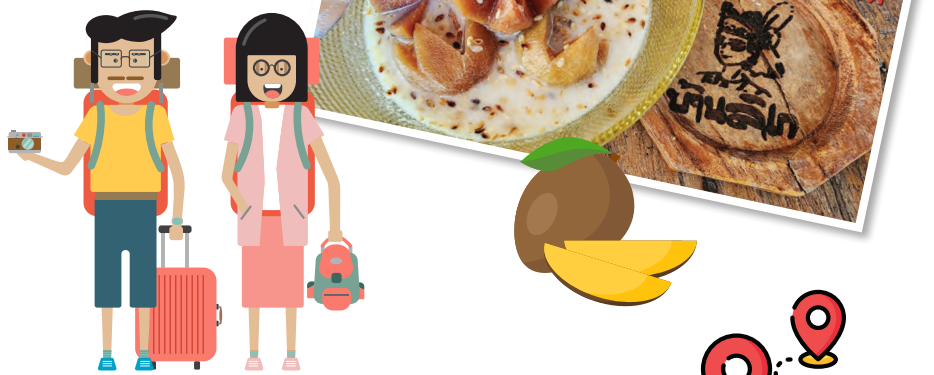

ส่งเสริมการตลาดผ่านโซเชียลมีเดีย

วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวท่าตอมหาราช ได้จำหน่ายสินค้าเกษตรต่าง ๆ ผ่านตลาดนัดชุมชนที่อยู่รอบที่พักโฮมสเตย์ ไม่ว่าจะเป็ตลาดนัดบ้านขวาง ที่เปิดทุกวันจันทร์ พุธ และศุกร์ รวมทั้งตลาดนัดวัดปากคลองที่เปิดทุกวันศุกร์และอาทิตย์ เป็นจุดที่นักท่องเที่ยวสามารถชม ชิม ซื้บ สินค้าจากเกษตรกรในชุมชนได้หลากหลายชนิด เช่น ผัก ผลไม้ ปลาแม่น้ำทั้งแบบสดและแดดเดียว ปลาเค็มตามฤดูกาล และอีกมากมาย นอกจากนี้ ยังมีการประชาสัมพันธ์รายละเอียดสินค้าและบริการผ่าน Facebook Fanpage บ้านลิเกโฮมสเตย์ รวมทั้งผ่าน Application Line และ Tiktok ซึ่งเป็นการใช้ช่องทางโซเชียลมีเดียเพื่อให้เกิดการประชาสัมพันธ์ในวงกว้างและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

การรวมตัวกันของสมาชิกชุมชนหมู่บ้านต่าง ๆ ในตำบลท่าตอ และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาคี ให้เป็นวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวท่าตอมหาราช แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ได้รับความนิยมนั้น จึงเป็นตัวอย่างของการจัดการ "ทุนของชุมชน" ทั้งทรัพยากร ผลผลิต ความรู้ ภูมิปัญญา ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสังคม เพื่อรวบรวมจุดเด่นและนำเสนออย่างสร้างสรรค์เกิดการพึ่งพาตนเอง และกระจายรายได้ได้อย่างทั่วถึงทุกหมู่บ้าน เป็นโอกาสในการปรับตัวของเกษตรกรในพื้นที่ที่พัฒนาสินค้าเกษตรและบริการต่าง ๆ ส่งผลให้เกิดการสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้นอย่างยั่งยืนและกระจายสู่เศรษฐกิจฐานรากต่อไปได้ในอนาคต

เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง

- สามารถเดินทางท่องเที่ยวไปยัง พุทธอุทยานหลวงปู่ทวด และตลาดต้องชม

การบริการที่พักโฮมสเตย์ "บ้านลิเก อาหารป่าแอนด์โฮมสเตย์"

บริการห้องพักรวม 7 ห้อง ทั้งห้องเดี่ยว ห้องรวม ห้องสำหรับครอบครัว มีห้องน้ำในตัว และบริการ Wi-fi

- **ห้องเดี่ยว** คืนละ 600 บาท/คน รวมชุดใส่บาตร อาหารเช้า และกาแฟสด
- **ห้องรวม** คืนละ 300 บาท/คน รวมชุดใส่บาตร อาหารเช้า และกาแฟสด

(มีบริการนำเที่ยว คนละ 350 บาท พร้อมอาหารว่าง เช้า - ม่าย)

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม

วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวท่าตอมหาราช

- 📍 76 หมู่ 4 ตำบลท่าตอ อำเภอเมืองราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 👤 นางสาวแก้วดวงกมล เวชวงศ์
ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวท่าตอมหาราช
- ☎ 08 5999 9985
- 📘 บ้านลิเก อาหารป่าแอนด์โฮมสเตย์
- 🌐 glaslady

เตือนการระบาด

โรคลำต้นเน่าปาล์มน้ำมันและโรคไหม้ข้าว

Scan ME
SuFing Clip เสียง

Scan ME
ดาวน์โหลดไฟล์
อิฟไพราฟิค

โรคลำต้นเน่าปาล์มน้ำมัน (Basal stem rot)

เดือนเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย เผชิญการระบาดของโรคลำต้นเน่าปาล์มน้ำมัน เนื่องจากช่วงนี้มีฝนตกอย่างต่อเนื่อง ความชื้นในอากาศสูงเหมาะต่อการระบาด ดังนั้น เกษตรกรควรหมั่นสำรวจสวนปาล์มน้ำมันอย่างสม่ำเสมอ หากพบต้นปาล์มน้ำมันแสดงอาการของโรค ให้ดำเนินการควบคุมและป้องกันกำจัดก่อนเกิดการระบาดรุนแรง หรือสามารถขอคำแนะนำในการป้องกันกำจัดได้ที่สำนักงานเกษตรอำเภอ หรือสำนักงานเกษตรจังหวัดใกล้บ้าน

เชื้อสาเหตุ เชื้อรา *Ganoderma boninense* Pat.

ลักษณะอาการ

- ใบ** : มีสีซีดกว่าปกติและแห้งตาย ทางใบล่างหักพับทั้งตัวห้อยลงรอบ ๆ ลำต้น ทางยอดที่ยังไม่คลี่มีจำนวนมากกว่าปกติ
- ลำต้น** : ภายในลำต้นพบเส้นใยของเชื้อรา ลำต้นกลวง เนื้อเยื่อภายในฝูเปื่อย โคนต้นหรือรากบริเวณผิวดินใกล้โคนจะพบดอกเห็ด
- ราก** : รากที่อยู่บริเวณโคนต้นเปื่อยแห้ง เน่า เกิดดอกเห็ด

การแพร่ระบาด

สปอร์ของเชื้อสาเหตุแพร่กระจายทางลม น้ำ ดิน อุปกรณ์ทางการเกษตร และการสัมผัสของราก

ดอกเห็ดเจริญเติบโตบนลำต้น

เรียบเรียง : กลุ่มพยากรณ์และเตือนการระบาดศัตรูพืช กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย

ข้อมูล : คำแนะนำการจัดการศัตรูพืช (PMDG) กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย และกรมวิชาการเกษตร

ภาพ : สำนักงานเกษตรจังหวัดกระบี่ และสำนักงานเกษตรจังหวัดตรัง

เนื้อเยื่อภายในลำต้นฝูเปื่อย

แนะนำวิธีการป้องกันกำจัด ดังนี้

- เตรียมพื้นที่ปลูกโดยกำจัดตอเก่า ทำความสะอาดแปลงเพื่อกำจัดเชื้อสาเหตุในซากพืช และจัดการระบบระบายน้ำให้ดี
- กำจัดวัชพืชหรือพืชอาศัยอื่นลดการสะสมของเชื้อในธรรมชาติ
- ทำความสะอาดอุปกรณ์และเครื่องมือทางการเกษตรก่อนนำไปใช้ ทั้งของเกษตรกรและคนตัดปาล์มน้ำมัน
- บำรุงต้นปาล์มน้ำมันให้แข็งแรง โดยใส่ปุ๋ยอินทรีย์ผสมกับเชื้อราไตรโคเดอร์มา อัตราเชื้อสด 1 กิโลกรัม รำละเอียด 4 - 10 กิโลกรัม และปุ๋ยอินทรีย์ 50 - 100 กิโลกรัม หว่านรอบทรงพุ่ม 3 - 6 กิโลกรัมต่อต้น ในช่วงที่มีความชื้นสูงหรือรองกันหลุมก่อนปลูก 100 กรัมต่อหลุม
- หมั่นสำรวจแปลงเพื่อสังเกตลักษณะอาการของโรค โดยเฉพาะแปลงที่เคยมีประวัติการเกิดโรคในพื้นที่มาก่อน ตรงบริเวณต้นปกติที่อยู่โดยรอบของจุดที่พบต้นที่เกิดโรค ซึ่งลักษณะอาการผิดปกติเริ่มแรกมักคล้ายกับอาการขาดธาตุอาหารในพืช และตรวจสอบการเข้าทำลายภายในต้นโดยใช้ไม้เคาะลำต้น หากลำต้นถูกทำลายจะมีเสียงโปร่งภายใน
- เมื่อพบดอกเห็ดขึ้นเจริญเติบโต ให้รีบกำจัดโดยนำไปทำลายทิ้งนอกแปลงทันที และลากบริเวณเนื้อเยื่อที่ถูกทำลายออก ทาทับด้วยเชื้อราไตรโคเดอร์มา หรือใช้สารเคมีกำจัดเชื้อรา เช่น ไทแรม และคอยตรวจสอบหากมีดอกเห็ดเกิดขึ้นอีกหรือลักษณะอาการทางใบยังไม่ปกติ จะต้องทำการถากซ้ำ
- ราดหรือฉีดพ่นด้วยเชื้อราไตรโคเดอร์มา บริเวณรอบโคนต้นและโดยรอบอย่างสม่ำเสมอ โดยผสมเชื้อสด 1 กิโลกรัม ต่อน้ำ 20 - 100 ลิตร กรองเฉพาะน้ำนำมาใช้
- ขุดหลุมบริเวณรอบโคนต้นที่เกิดโรคเพื่อป้องกันการแพร่ระบาด แต่อาจจะป้องกันได้ไม่สมบูรณ์ เนื่องจากต้องขุดหลุมให้ลึกพอและรักษาระดับความลึกของหลุมให้เหมาะสม

ทางใบแก่หักพับรอบลำต้น

เรียบเรียง : กลุ่มพยากรณ์และเตือนการระบาดศัตรูพืช
กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย
ข้อมูล : กรมการข้าว
ภาพ : กรมการข้าว และ วิพากษ์ อ่อนทรัพย์

โรคไหม้ข้าว (Rice Blast Disease)

เดือนเกษตรกรที่ปลูกข้าวในทุกภาคของประเทศไทย เผชิญการระบาดของโรคไหม้ข้าว ซึ่งเป็นโรคที่สำคัญโรคหนึ่ง ทำให้ต้นข้าวเสียหายตั้งแต่ระยะกล้าถึงระยะออกรวง เนื่องจากช่วงนี้เข้าสู่ฤดูฝน ทำให้สภาพแวดล้อมเหมาะต่อการระบาดของโรค ดังนั้น เกษตรกรควรหมั่นสำรวจแปลงนาอย่างสม่ำเสมอ หากพบการระบาดให้ดำเนินการควบคุมและป้องกันกำจัดก่อนเกิดการระบาดรุนแรง หรือสามารถขอคำแนะนำได้ที่สำนักงานเกษตรอำเภอ หรือสำนักงานเกษตรจังหวัดใกล้บ้าน

เชื้อสาเหตุ เชื้อรา *Pyricularia oryzae*

ลักษณะอาการ

ลักษณะแผลบนใบข้าว มีจุดสีน้ำตาลคล้ายรูปตา

ระยะกล้า ใบมีแผลจุดสีน้ำตาลคล้ายรูปตา มีสีเทาอยู่ตรงกลางแผล ความกว้างของแผลประมาณ 2-5 มิลลิเมตร และความยาวประมาณ 10-15 มิลลิเมตร แผลสามารถขยายลุกลามและกระจายทั่วบริเวณใบ ถ้าโรครุนแรงกล้าข้าวจะแห้งพับตาย อาการคล้ายถูกไฟไหม้

อาการโรคไหม้บริเวณข้อต่อใบ

ระยะแตกกอ อาการพบได้ที่ใบ ข้อต่อของใบ และข้อต่อของลำต้น ขนาดแผลจะใหญ่กว่าที่พบในระยะกล้า แผลลุกลามติดต่อกันได้ ที่บริเวณข้อต่อใบจะมีลักษณะแผลช้ำสีน้ำตาลดำ และมักหลุดจากกาบใบ

อาการไหม้คอรวง

ระยะออกรวง (โรคไหม้คอรวง หรือ โรคเน่าคอรวง) ถ้าข้าวเพิ่งจะเริ่มให้รวง เมื่อถูกเชื้อราเข้าทำลาย เมล็ดจะลีบหมด แต่ถ้าเป็นโรคตอนรวงข้าวแก่ใกล้เก็บเกี่ยว จะปรากฏรอยแผลช้ำสีน้ำตาลที่บริเวณคอรวง ทำให้เปราะหักง่าย รวงข้าวร่วงหล่นเสียหาย

การแพร่ระบาด

พบโรคในแปลงนาที่ปลูกข้าวหนาแน่น ทำให้อับลม ใส่ปุ๋ยอัตราสูง สภาพอากาศร้อน ตอนกลางวันและชื้นจัดตอนกลางคืน โดยกระแสลมแรงจะเป็นตัวช่วยในการแพร่กระจายโรคได้ดี

แนวทางการป้องกันกำจัด ดังนี้

1. ปลูกเมล็ดพันธุ์ด้วยสารป้องกันกำจัดเชื้อรา เช่น ไตรโซคลาโซล คาซูกาไมซิน คาร์เบนดาซิม โพรคลอราซ ตามอัตราที่ฉลากระบุ
2. หว่านเมล็ดพันธุ์ในอัตราที่เหมาะสม คือ 15 - 20 กิโลกรัมต่อไร่ ในแปลงควรมีอากาศถ่ายเทได้ดี และไม่ควรใส่ปุ๋ยไนโตรเจนสูงเกินไป ถ้าสูงถึง 50 กิโลกรัมต่อไร่ โรคไหม้จะพัฒนาอย่างรวดเร็ว
3. สำรวจแปลงนาอย่างสม่ำเสมอ ถ้าพบอาการของโรคไหม้ข้าวควรปฏิบัติ ดังนี้
  - พ่นเชื้อบีเอส (บาซิลลัส ซับทีลิส) อัตราตามคำแนะนำในฉลาก
  - พ่นเชื้อราไตรโคเดอร์มา อัตรา 1 กิโลกรัมต่อน้ำ 200 ลิตร
4. ในแหล่งที่เคยมีโรคระบาดและพบแผลโรคไหม้ทั่วไปร้อยละ 5 ของพื้นที่ใบ (พบเฉลี่ย 2-3 แผลต่อใบ) ควรฉีดพ่นสารป้องกันกำจัดเชื้อรา เช่น ไตรโซคลาโซล คาซูกาไมซิน อิติเฟนฟอส ไอโซโพรไทโอเลน คาร์เบนดาซิม ตามอัตราที่ฉลากระบุ
5. ใช้พันธุ์ต้านทานต่อโรคไหม้
  - ภาคกลาง เช่น สุพรรณบุรี 1 สุพรรณบุรี 60 ปรานินบุรี 1 พลายงาม ข้าวเจ้าหอมพิษณุโลก 1
  - ภาคเหนือ และตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น ข้าวเจ้าหอมพิษณุโลก 1 สุรินทร์ 1 เหนียวอุบล 2 สันป่าตอง 1 ทางยี่ 71 กุ้เมืองหลวง ชาวโป่งไคร้ น้ำรู
  - ภาคใต้ เช่น ดอกพะยอม กข 55

กรมส่งเสริมการเกษตร

2143/1 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร

กรุงเทพมหานคร 10900

www.doae.go.th

